

HOGYAN JÁTSSZUNK TÖBB JÁTÉKOT EGYSZERRE, TUCATNYI KÜLÖNBÖZŐ MÓDON?

ALKALMAZOTT MATEMATIKUS MSC DIPLOMAMUNKA

Szerző:
Hégely Éva

Témavezető:
Dr. Waldhauser Tamás
Algebra és Számelmélet
Tanszék

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM BOLYAI INTÉZET

2017

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Dr. Waldhauser Tamásnak, aki szakértelmével, hasznos tanácsaival, útmutatásaival és türelmével hozzájárult diplomamunkám elkészítéséhez.

Tartalomjegyzék

1. Játékok és nyerő stratégiák	4
2. Normál játékok	7
2.1. Hosszú diszjunktív kompozíció	7
2.2. Rövid diszjunktív kompozíció	8
2.3. Rövid konjunktív kompozíció	10
2.4. Hosszú konjunktív kompozíció	12
2.5. Hosszú szelektív kompozíció	12
2.6. Rövid szelektív kompozíció	14
3. Betli játékok	16
3.1. Hosszú diszjunktív kompozíció	17
3.2. Rövid diszjunktív kompozíció	18
3.3. Rövid konjunktív kompozíció	19
3.4. Hosszú konjunktív kompozíció	19
3.5. Rövid szelektív kompozíció	20
3.6. Hosszú szelektív kompozíció	21
4. Példák a LEGO játékról	24
A. $0,123$ oktális játék	29
B. $LEGO_+$	30
C. $LEGO_{\oplus}$	34
D. $LEGO_{\wedge}$	38
E. $LEGO_{\Delta}$	42
F. $LEGO_{\vee}$	46
G. $LEGO_{\nabla}$	50
H. Betli $LEGO_{\oplus}$	54
I. Betli $LEGO_{\wedge}$	58
J. Betli $LEGO_{\Delta}$	62
K. Betli $LEGO_{\nabla}$	66

Bevezetés

A dolgozat célja kombinatorikai játékok kompozícióira nyerő stratégia megadása. Összesen hat kompozíció szerint játszhatunk és mindegyiknek van normál és betli változata. Normál játékok esetén a két legalapvetőbb kompozíciós szabály az összeg és a szorzat, melyek elemzése megtalálható Csákány Béla tankönyvében [3]. A többi kompozíciós szabályról és azok nyerő stratégiáiról John H. Conway tesz említést bizonyítás nélkül [2].

A következőkben röviden összefoglaljuk a dolgozat fejezeteinek tartalmát. Az első fejezetben megadjuk a téma alapvető definícióit, illetve tételeit. Három fontos függvényről (Sprague–Grundy-, Kalmár–Steinhaus- és Conway-függvény) teszünk említést, amelyek leírják a játékok nyerő stratégiáit. Majd ismertetjük a normál játékok különböző kompozícióit, illetve a kompozíciók Sprague–Grundy-, Kalmár–Steinhaus- és Conway-függvényeit leíró tételeket, melyekre bizonyítást is adunk. A harmadik fejezetben a betli játékok ugyanezen kompozícióit tárgyaljuk. Végül a szakdolgozatom [4] témáját képező LEGO játék változataira alkalmazzuk a bizonyított tételeket, ezzel nyerő stratégiát adva a játékokra.

1. Játékok és nyerő stratégiák

Röviden összefoglaljuk azokat a fogalmakat és összefüggéseket, amelyekre szükségünk lesz (lásd Csákány Béla [3] tankönyvében).

Egyszerű játékoknak nevezzük a normál, végesfokú, szimmetrikus, kétszemélyes kombinatorikai játékokat. Egy egyszerű játékot matematikai struktúráként egy $\mathcal{J} = (P, L, N)$ hármas ír le, ahol

- P az állások halmaza;
- $L \subseteq P \times P$ a lépések halmaza: akkor és csak akkor szabad a p állásból a q állásba lépni, ha $(p, q) \in L$;
- N a végállások halmaza: $N = \{p \in P \mid \nexists q \in P : (p, q) \in L\}$.

Egy játékot lehet normál vagy betli változatban játszani, attól függően hogyan fejezzük be a játékot. Normál játékban a végállásba lépő játékos nyer. Ezzel ellentétben a betli változatban az a játékos veszít, aki végállásba lép. A következő két definícióban szereplő álláshalmazok kulcsfontosságúak a nyerő stratégia meghatározásához. Itt, és a továbbiakban is, a felülvonás mindig az állások halmazára vonatkozó komplementert jelöli.

1.1. Definíció. Az $M^+ \subseteq P$ halmazt a $\mathcal{J}$ játék *magjának* nevezzük, ha

- (i) a végállások M^+ -ban vannak,
- (ii) minden M^+ -beli állásból csak $\overline{M^+}$ -beli állásba lehet lépni,
- (iii) minden $\overline{M^+}$ -beli állásból lehet M^+ -beli állásba lépni.

1.2. Definíció. Az $M^- \subseteq P$ halmazt a $\mathcal{J}$ játék *betli magjának* nevezzük, ha

- (i) a végállások $\overline{M^-}$ -ben vannak,
- (ii) minden M^- -beli állásból csak $\overline{M^-}$ -beli állásba lehet lépni,
- (iii) minden $\overline{M^-} \setminus N$ -beli állásból lehet M^- -beli állásba lépni.

1.3. Tétel. *Minden egyszerű játéknak létezik magja és betli magja, és ezek egyértelműen meghatározottak.*

A későbbiekben a magbeli állásokat jó állásoknak, a magon kívüli állásokat rossz állásoknak is nevezzük. A mag ismeretében megadható a nyerő stratégia: „Lépj mindig jó állásba!”. Ha a kezdőállás rossz, akkor a kezdő játékosnak, ha a kezdőállás jó, akkor a második játékosnak garantálja a nyerést ez a stratégia. A betli változat esetén ugyanígy megadható nyerő stratégia, de ott természetesen a betli magot kell használni.

1.4. Definíció. A $H \subset \mathbb{N}_0$ halmazból kimaradó legkisebb nemnegatív egész számot $\text{mex } H = \min(\mathbb{N}_0 \setminus H)$ jelöli (az angol „minimal excludant” kifejezés rövidítése).

1.5. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *Sprague–Grundy-függvényének* azt a $G^+ : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amely minden $p \in P$ esetén

$$G^+(p) = \text{mex} \{G^+(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}.$$

1.6. Megjegyzés. Ha $p \in N$, akkor $G^+(p) = \text{mex} \emptyset = 0$.

1.7. Tétel. Minden egyszerű játéknak létezik *Sprague–Grundy-függvénye*, és az egyértelműen meghatározott. A *Sprague–Grundy-függvény zérushelyeinek* halmaza éppen a játék magja: $M^+ = \{p \in P \mid G^+(p) = 0\}$.

1.8. Definíció. Tetszőleges véges $H \subset \mathbb{N}_0$ halmaz esetén jelölje $\text{lego } H$ a halmaz legkisebb páros elemét, amennyiben van páros eleme H -nak. Ha H minden eleme páratlan, akkor legyen $\text{lego } H$ a H halmaz legnagyobb (páratlan) eleme (a „least even, greatest odd” angol kifejezés rövidítése). Technikai okok miatt legyen $\text{lego } \emptyset = -1$.

1.9. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *Kalmár–Steinhaus-függvényének* azt az $R^+ : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P$ esetén

$$R^+(p) = 1 + \text{lego} \{R^+(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}.$$

1.10. Megjegyzés. Ha $p \in N$, akkor $R^+(p) = 1 + \text{lego } \emptyset = 0$.

1.11. Megjegyzés. Tegyük fel, hogy mindkét játékos ismeri a játék magját, azaz a nyerő stratégiát. Természetes feltevés, hogy az a játékos, akinek nyerő stratégiája van, olyan stratégiát választ, amely a lehető leggyorsabb nyerést biztosítja számára, a másik játékos pedig igyekszik késleltetni a vereségét. Az $R^+(p)$ érték megadja, hogy ezen feltevés mellett, a p állásból indulva, hány lépésig tart a játszma; ezt a számot nevezzük a p állás távolságának (angolul „remoteness”).

1.12. Tétel. Minden egyszerű játéknak létezik *Kalmár–Steinhaus-függvénye*, és az egyértelműen meghatározott. A *Kalmár–Steinhaus-függvény páros értékei adják meg a játék magját*: $M^+ = \{p \in P \mid R^+(p) \text{ páros}\}$.

1.13. Definíció. Tetszőleges véges $H \subset \mathbb{N}_0$ halmaz esetén jelölje $\text{gelo } H$ a halmaz legnagyobb páros elemét, amennyiben van páros eleme H -nak. Ha H minden eleme páratlan, akkor legyen $\text{gelo } H$ a H halmaz legkisebb (páratlan) eleme (a „greatest even, least odd” angol kifejezés rövidítése). Technikai okok miatt legyen $\text{gelo } \emptyset = -1$.

1.14. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *Conway-függvényének* azt az $S^+ : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P$ esetén

$$S^+(p) = 1 + \text{gelo} \{S^+(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}.$$

1.15. Megjegyzés. Ha $p \in N$, akkor $S^+(p) = 1 + \text{gelo } \emptyset = 0$.

1.16. Megjegyzés. Az 1.14. Definícióban szereplő függvényről Conway *On Numbers and Games* című könyvében olvastunk, ezért neveztük el Conway-függvénynek.

1.17. Megjegyzés. Tegyük fel, hogy mindkét játékos ismeri a játék magját, és akinek nyerő stratégiája van, olyan stratégiát választ, amely a lehető leglassabb nyerést biztosítja számára, a másik játékos pedig igyekszik siettetni a vereségét. (A 2.4. fejezetben találkozunk olyan szituációval, ahol ez a talán furcsának tűnő hozzáállás célravezető.) Az $S^+(p)$ érték megadja, hogy ezen feltevés mellett a p állásból indulva hány lépésig tart a játszma (angolul „suspense number”).

1.18. Tétel. Minden egyszerű játéknak létezik Conway-függvénye, és az egyértelműen meghatározott A Conway-függvény páros értékei adják meg a játék magját: $M^+ = \{p \in P \mid S^+(p) \text{ páros}\}$.

2. Normál játékok

A következőkben hatféle lehetséges szabályt adunk meg arra, hogy hogyan játsszunk két játékot egyszerre. Könnyen belátható, hogy mind a hat kompozíciónál egyszerű játékokból egyszerű játékokat kapunk. Mind a hat esetben leírjuk, hogy az összetett játék nyerő stratégiája, pontosabban az azt megadó G^+ , R^+ , S^+ függvények valamelyike, hogyan számítható ki a komponensek hasonló függvényeiből.

2.1. Hosszú diszjunktív kompozíció

2.1. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Definiáljuk a $\mathcal{J}_1 + \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során a két játék közül csak az egyikben léphetünk; a játék akkor ér véget, ha mindkét komponens véget ér. Ezt a játékot $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ *összegének*, vagy *hosszú diszjunktív kompozíciójának* nevezzük.

2.2. Definíció. Az a és b nemnegatív egész számok *nim-összegén* azt az $a \oplus b$ nemnegatív egész számot értjük, amelyet akkor kapunk, ha a -t és b -t kettes számrendszerben úgy adjuk össze, hogy az átvitelről „elfelejtkezünk” (azaz bitenkénti kizáró vagy műveletet végzünk).

Jelölés. Jelöljük az $a \in \mathbb{N}_0$ szám kettes számrendszerbeli alakjában a 2^i helyiértéken álló számjegyet a_i -vel:

$$a = \overline{a_m \cdots a_2 a_1 a_0} = a_0 + 2 \cdot a_1 + 4 \cdot a_2 + \cdots = \sum 2^i \cdot a_i.$$

Az a és b számok nim-összegét számjegyenként számítjuk ki:

$$(a \oplus b)_i = a_i \oplus b_i = a_i + b_i \pmod{2}.$$

2.3. Tétel. A nim-összeadás művelete rendelkezik az alább tulajdonságokkal.

(i) *Kancellativitás:*

$$a' \neq a \Rightarrow a' \oplus b \neq a \oplus b \text{ és } b' \neq b \Rightarrow a \oplus b' \neq a \oplus b. \quad (2.1)$$

(ii) *Nim-monotonitás:*

$$c < a \oplus b \Rightarrow \exists a' < a: a' \oplus b = c \text{ vagy } \exists b' < b: a \oplus b' = c. \quad (2.2)$$

Bizonyítás. Először a kancellativitást bizonyítjuk. Mivel a nim-összeadás kommutatív művelet elég (2.1)-ben az első esetet vizsgálni. Ha $a \oplus b = a' \oplus b$, akkor

$$a' = a' \oplus 0 = a' \oplus (b \oplus b) = (a' \oplus b) \oplus b = (a \oplus b) \oplus b = a \oplus (b \oplus b) = a \oplus 0 = a. \quad (2.3)$$

Tehát a (2.3) egyenlőségből következik, hogy $a = a'$, azaz a nim-összeadás kancellatív.

Végül a nim-monotonitás tulajdonságát bizonyítjuk. Tegyük fel, hogy $c < a \oplus b$ és balról az első eltérés c és $a \oplus b$ kettes számrendszerbeli alakjában a 2^k helyiértéken lép fel, azaz

$$c_k < (a \oplus b)_k \text{ és } \forall i > k : c_i = a_i \oplus b_i.$$

Tehát $c_k = 0$ és $(a \oplus b)_k = 1$, azaz $a_k \neq b_k$. Az általánosság megszorítása nélkül feltehetjük, hogy $a_k = 1$ és $b_k = 0$. Legyen $a' = c \oplus b$, ekkor $a' \oplus b = (c \oplus b) \oplus b = c \oplus (b \oplus b) = c \oplus 0 = c$. Ellenőrizni kell még, hogy $a' < a$. A 2^k helyiértéken $(a')_k = c_k \oplus b_k = 0 \oplus 0 = 0 < 1 = a_k$. Ha $i > k$, akkor

$$(a')_i = c_i \oplus b_i = (a_i \oplus b_i) \oplus b_i = a_i \oplus (b_i \oplus b_i) = a_i \oplus 0 = a_i.$$

Tehát valóban $a' < a$, ezzel beláttuk, hogy a nim-összeadás nim-monoton. ■

2.4. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, G_1^+ és G_2^+ a Sprague–Grundy-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ hosszú diszjunktív kompozíciójának Sprague–Grundy-függvénye:*

$$G_{\mathcal{J}_1 + \mathcal{J}_2}^+(p, q) = G_1^+(p) \oplus G_2^+(q). \quad (2.4)$$

Bizonyítás. Azt kell bebizonyítani, hogy a (2.4) jobb oldala által definiált függvény eleget tesz a Sprague–Grundy-függvény definíciójának:

$$G_1^+(p) \oplus G_2^+(q) \stackrel{?}{=} \text{mex}\{G_1^+(p_1) \oplus G_2^+(q), \dots, G_1^+(p_k) \oplus G_2^+(q), \\ G_1^+(p) \oplus G_2^+(q_1), \dots, G_1^+(p) \oplus G_2^+(q_l)\} = \text{mex } H,$$

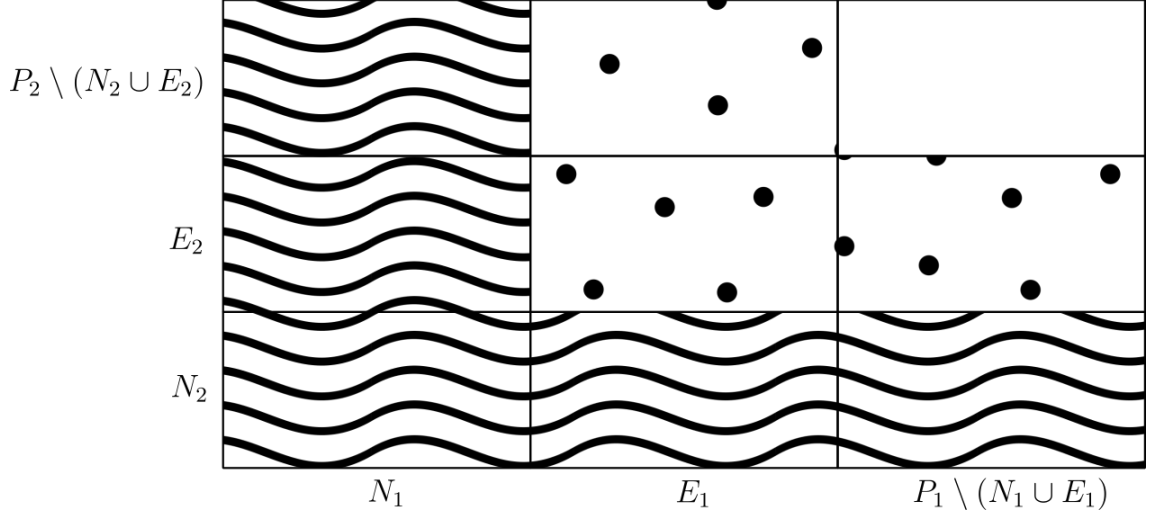
ahol $p_1, \dots, p_k$ a p -ből egy lépésben elérhető állások a $\mathcal{J}_1$ játékban, illetve $q_1, \dots, q_l$ a q -ből elérhető állások a $\mathcal{J}_2$ játékban.

Először megmutatjuk, hogy $G_1^+(p) \oplus G_2^+(q)$ nem eleme a H halmaznak. Mivel $G_1^+(p) = \text{mex}\{G_1^+(p_1), \dots, G_1^+(p_k)\}$, a mex definíciója szerint bármely i -re $G_1^+(p) \neq G_1^+(p_i)$. A kancellativitás miatt $G_1^+(p) \oplus G_2^+(q) \neq G_1^+(p_i) \oplus G_2^+(q)$. Hasonlóan megmutatható, hogy bármely j -re $G_1^+(p) \oplus G_2^+(q) \neq G_1^+(p) \oplus G_2^+(q_j)$.

Még meg kell mutatni, hogy ha $c < G_1^+(p) \oplus G_2^+(q)$, akkor $c \in H$. A nim-monotonitás miatt létezik $a' < G_1^+(p)$, hogy $c = a' \oplus G_2^+(q)$, vagy létezik $b' < G_2^+(q)$, hogy $c = G_1^+(p) \oplus b'$. Az első esetben a mex definíciójából következik, hogy létezik olyan i index, melyre $a' = G_1^+(p_i)$ teljesül. Tehát $c = a' \oplus G_2^+(q) = G_1^+(p_i) \oplus G_2^+(q)$, azaz $c \in H$. A másik esetben hasonlóan belátható, hogy van olyan j index, amelyre $c = G_1^+(p) \oplus b' = G_1^+(p) \oplus G_2^+(q_j) \in H$. ■

2.2. Rövid diszjunktív kompozíció

2.5. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Definiáljuk a $\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során a két játék közül csak az egyikben léphetünk; a játék akkor ér véget, ha az egyik komponens véget ér. Ezt a játékot $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid diszjunktív kompozíciójának nevezzük.

1. ábra

2.6. Definíció. Egy $\mathcal{J} = (P, L, N)$ játék rövidre zárásán azt a $\Phi(\mathcal{J})$ játékot értjük, amelynek álláshalmaza $P \setminus (N \cup E)$, a lépésszabály pedig ugyanaz mint $\mathcal{J}$ -ben, ahol E azon állások halmaza, amelyekből egy lépésben nyerni lehet:

$$E = \{p \in P \mid \exists q \in N: (p, q) \in L\}.$$

2.7. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék rövidre zárt Sprague–Grundy-függvényének azt az $F^+ : P \setminus (N \cup E) \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P \setminus (N \cup E)$ esetén

$$F^+(p) = \text{mex}\{F^+(q) \mid q \in P \setminus (N \cup E), (p, q) \in L\}.$$

2.8. Megjegyzés. A $\mathcal{J}$ játék rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye nem más, mint a rövidre zárt $\Phi(\mathcal{J})$ játék Sprague–Grundy-függvénye: $F_{\mathcal{J}}^+ = G_{\Phi(\mathcal{J})}^+$. Az 1.7. Tétel szerint a $\Phi(\mathcal{J})$ játék magja az F^+ függvény zérushelyeinek halmaza, ami nem más mint $M^+ \setminus N$, mivel az E -beli állások mind rosszak. Tehát a $\mathcal{J}$ játék nyerő stratégiája triviális módon megkapható $\Phi(\mathcal{J})$ nyerő stratégiájából.

2.9. Lemma. A $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok rövid diszjunktív kompozíciójának rövidre zárása megkapható a rövidre zárt $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok hosszú diszjunktív kompozíciójaként:

$$\Phi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2) = \Phi(\mathcal{J}_1) + \Phi(\mathcal{J}_2).$$

Bizonyítás. Legyen N_i a $\mathcal{J}_i$ játék végállásainak halmaza, E_i pedig a $\mathcal{J}_i$ játék azon állásainak halmaza, amelyekből egy lépésen belül meg lehet nyerni a játékot ($i = 1, 2$). A $\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2$ játék végállásainak halmaza (az 1. ábrán hullámmossal jelölt rész)

$$N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} = (N_1 \times P_2) \cup (P_1 \times N_2),$$

és azon állásainak halmaza, amelyekből egy lépésen belül meg lehet nyerni a játékot (pöttyös rész)

$$E_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} = (E_1 \times (P_2 \setminus N_2)) \cup ((P_1 \setminus N_1) \times E_2).$$

A $\Phi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2)$ játék állásainak halmazát úgy kapjuk meg, hogy a $\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2$ játék állásainak halmazából kivonjuk az $N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} \cup E_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2}$ halmazt:

$$\begin{aligned} (P_1 \times P_2) \setminus (N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} \cup E_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2}) &= (P_1 \times P_2) \setminus (((N_1 \cup E_1) \times P_2) \cup (P_1 \times (N_2 \cup E_2))) \\ &= (P_1 \setminus (N_1 \cup E_1)) \times (P_2 \setminus (N_2 \cup E_2)). \end{aligned} \tag{2.5}$$

A $\Phi(\mathcal{J}_i)$ játék állásainak halmaza a $P_i \setminus (N_i \cup E_i)$ halmaz. Ez azt jelenti, hogy a (2.5)-beli halmaz éppen a $\Phi(\mathcal{J}_1)$ és a $\Phi(\mathcal{J}_2)$ játékok álláshalmazainak Descartes-szorzata. Tehát beláttuk, hogy a $\Phi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2)$ és $\Phi(\mathcal{J}_1) + \Phi(\mathcal{J}_2)$ játékok állásai ugyanazok. A két játék lépésszabálya is megegyezik: $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ közül az egyikben léphetünk, de csak úgy, hogy a (2.5)-beli halmazban maradjunk. ■

2.10. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, F_1^+ és F_2^+ a rövidre zárt Sprague–Grundy-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid diszjunktív kompozíciójának rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye:*

$$F_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2}^+(p, q) = F_1^+(p) \oplus F_2^+(q).$$

Bizonyítás. A 2.8. Megjegyzés és a 2.9. Lemma segítségével következik a 2.4. Tételből. ■

2.3. Rövid konjunktív kompozíció

2.11. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Defináljuk a $\mathcal{J}_1 \wedge \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során mindkét játékban lépni kell; a játék akkor ér véget, ha az egyik komponens véget ér. Ezt a játékot $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ szorzatának, vagy rövid konjunktív kompozíciójának nevezzük.

Jelölés. Jelölje $a \wedge b$ az a és b nemnegatív számok közül a kisebbiket:

$$a \wedge b = \min(a, b).$$

2.12. Lemma. *Legyenek $H_1, H_2 \subset \mathbb{N}_0$ véges halmazok. Ekkor teljesül a következő:*

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2.$$

Bizonyítás. Legyenek H_1 páros elemei $a_1 < a_2 < \dots < a_k$ és H_1 páratlan elemei $b_1 < b_2 < \dots < b_l$; hasonlóan legyenek H_2 páros, illetve páratlan elemei $c_1 < c_2 < \dots < c_m$, illetve $d_1 < d_2 < \dots < d_n$. Megengedjük a $k = 0$ (H_1 csak páratlan számokat tartalmaz), $l = 0$ (H_1 csak páros számokat tartalmaz) és $k = l = 0$ (H_1 üres) esetet is (és hasonlóan H_2 -nél is). Például ha $H_1 = \emptyset$, akkor

$$\text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2 = -1 \wedge \text{lego } H_2 = -1$$

és

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = \text{lego}(\emptyset \wedge H_2) = \text{lego } \emptyset = -1.$$

A továbbiakban (az általánosság megszorítása nélkül) feltesszük, hogy sem H_1 sem H_2 nem üres, és $\text{lego } H_1 \leq \text{lego } H_2$.

(i) Ha $k > 0$ és $m > 0$, akkor $\text{lego } H_1 = a_1$ és $\text{lego } H_2 = c_1$, így $a_1 \leq c_1$. A $H_1 \wedge H_2$ -beli páros számok a következők lehetnek:

- $a_i \wedge d_j = a_i \geq a_1$, (ha $a_i < d_j$);
- $b_i \wedge c_j = c_j \geq c_1 \geq a_1$, (ha $c_j < b_i$);
- $a_i \wedge c_j = a_i \geq a_1$ (ha $a_i \leq c_j$) vagy $a_i \wedge c_j = c_j \geq c_1 \geq a_1$, (ha $c_j < a_i$).

Mivel minden $H_1 \wedge H_2$ -ben előforduló páros szám legalább $a_1 = a_1 \wedge c_1 \in H_1 \wedge H_2$, ezért

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = a_1 = a_1 \wedge c_1 = \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2.$$

(ii) Tegyük fel, hogy $k > 0$ és $m = 0$, ekkor $\text{lego } H_1 = a_1$ és $\text{lego } H_2 = d_n$, így $a_1 \leq d_n$. A $H_1 \wedge H_2$ halmazban szereplő páros számok $a_i \wedge d_j$ alakban állnak elő, és $a_i \wedge d_j = a_i \geq a_1$ (ha $a_i < d_j$). Tehát

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = a_1 = a_1 \wedge d_n = \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2.$$

(iii) Ha $k = 0$ és $m > 0$, akkor $\text{lego } H_1 = b_l$ és $\text{lego } H_2 = c_1$, tehát $b_l \leq c_1$. Ebből következik, hogy $b_i \leq b_l \leq c_1 \leq c_j$, ahol $i = 1, \dots, l$ és $j = 1, \dots, m$. A $H_1 \wedge H_2$ halmazbeli számok csak páratlanok lehetnek, és közülük b_l a legnagyobb: $b_i \wedge c_j = b_i \leq b_l$ és $b_i \wedge d_j \leq b_i \leq b_l$. Tehát

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = b_l = b_l \wedge c_1 = \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2.$$

(iv) Végül ha $k = m = 0$, akkor $\text{lego } H_1 = b_l$ és $\text{lego } H_2 = d_n$, ezért $b_l \leq d_n$. A $H_1 \wedge H_2$ -beli számok csak páratlanok lehetnek és $b_i \wedge d_j \leq b_i \leq b_l$. Tehát

$$\text{lego}(H_1 \wedge H_2) = b_l = b_l \wedge d_n = \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2.$$

■

2.13. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, R_1^+ és R_2^+ a Kalmár–Steinhaus-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid konjunktív kompozíciójának Kalmár–Steinhaus-függvénye:*

$$R_{\mathcal{J}_1 \wedge \mathcal{J}_2}^+(p, q) = R_1^+(p) \wedge R_2^+(q). \quad (2.6)$$

Bizonyítás. Azt kell bebizonyítanunk, hogy a (2.6) jobb oldalán lévő függvényre teljesül a Kalmár–Steinhaus-függvény definíciója:

$$R_1^+(p) \wedge R_2^+(q) \stackrel{?}{=} 1 + \text{lego}(H_1 \wedge H_2), \quad (2.7)$$

ahol (a 2.4. Tétel bizonyításának jelöléseit használva)

$$H_1 = \{R_1^+(p_1), \dots, R_1^+(p_k) \mid (p, p_i) \in L_1, i = 1, \dots, k\}, \quad (2.8)$$

$$H_2 = \{R_2^+(q_1), \dots, R_2^+(q_l) \mid (q, q_j) \in L_2, j = 1, \dots, l\}. \quad (2.9)$$

A 2.12. Lemma szerint a (2.7) egyenlőség jobb oldala egyenlő a következővel:

$$1 + \text{lego } H_1 \wedge \text{lego } H_2,$$

ami triviális módon nem más, mint

$$(1 + \text{lego } H_1) \wedge (1 + \text{lego } H_2) = R_1^+(p) \wedge R_2^+(q).$$

■

2.4. Hosszú konjunktív kompozíció

2.14. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Definiáljuk a $\mathcal{J}_1 \Delta \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során mindkét játékban lépni kell, ha még egyik komponens sem ért véget, egyébként pedig a még aktív komponensben lépünk. A játék akkor ér véget, ha mindkét komponens véget ér. Ezt a játékot $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ *hosszú konjunktív kompozíciójának* nevezzük.

Jelölés. Jelölje $a \vee b$ az a és b nemnegatív számok közül a nagyobbikat:

$$a \vee b = \max(a, b).$$

2.15. Lemma. Legyenek $H_1, H_2 \subset \mathbb{N}_0$ véges nemüres halmazok. Ekkor teljesül a következő:

$$\text{gelo}(H_1 \vee H_2) = \text{gelo } H_1 \vee \text{gelo } H_2.$$

Bizonyítás. Az állítás bizonyítása hasonló, mint a 2.12. Lemmáé. (Vegyük észre, hogy a 2.12. Lemmával ellentétben ez az állítás nem igaz, ha az egyik halmaz üres!) ■

2.16. Tétel. Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, S_1^+ és S_2^+ a Conway-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ *hosszú konjunktív kompozíciójának Conway-függvénye:*

$$S_{\mathcal{J}_1 \Delta \mathcal{J}_2}^+(p, q) = S_1^+(p) \vee S_2^+(q). \quad (2.10)$$

Bizonyítás. A 2.15. Lemma alkalmazásával hasonlóan bizonyítható az állítás, mint a rövid konjunktív kompozíció esetén (2.13. Tétel). Viszont a végállások esetét külön meg kell vizsgálni, mert a 2.15. Lemma nem érvényes, ha az egyik halmaz üres, vagyis ha p és q közül egyik végállás. Ha $p \in N_1$ és $q \notin N_2$, akkor már csak a $\mathcal{J}_2$ játékot játsszuk, tehát $S_{\mathcal{J}_1 \Delta \mathcal{J}_2}^+(p, q) = S_2^+(q)$. Másrészt

$$S_1^+(p) \vee S_2^+(q) = 0 \vee S_2^+(q) = S_2^+(q),$$

tehát (2.10) valóban teljesül. ■

2.5. Hosszú szelektív kompozíció

2.17. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Definiáljuk a $\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során tetszés szerint léphetünk az egyik, a másik vagy mindkét játékban; a játék akkor ér véget, ha mindkét komponens véget ér. Ezt a játékot $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ *hosszú szelektív kompozíciójának* nevezzük.

2.18. Definíció. Definiáljuk a nemnegatív egész számok halmazán a $\boxplus$ műveletet a következőképpen (lásd [2], Fig. 46):

$$a \boxplus b = \begin{cases} a + b, & \text{ha } a \text{ vagy } b \text{ páros;} \\ a + b - 1, & \text{ha } a \text{ és } b \text{ páratlan.} \end{cases}$$

2.19. Megjegyzés. Vegyük észre, hogy $a \boxplus b$ akkor és csak akkor ad páros eredményt, ha a és b is páros.

2.20. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, R_1^+ és R_2^+ a Kalmár–Steinhaus-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ hosszú szelektív kompozíciójának Kalmár–Steinhaus-függvénye:*

$$R_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2}^+(p, q) = R_1^+(p) \boxplus R_2^+(q). \quad (2.11)$$

Bizonyítás. A bizonyítás során a 2.13. Tétel bizonyításában lévő jelöléseket használjuk, ekkor $R_1^+(p) = 1 + \text{lego } H_1$ és $R_2^+(q) = 1 + \text{lego } H_2$. Azt szeretnénk bizonyítani, hogy a (2.11) jobb oldala által megadott függvényre teljesül a Kalmár–Steinhaus-függvény definíciója. Mivel a $\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2$ játékot hosszú szelektív kompozícióban játszunk, azaz vagy mindkét játékban lépünk, vagy csak az egyikben, ezért a bizonyítandó egyenlőség

$$(1 + \text{lego } H_1) \boxplus (1 + \text{lego } H_2) \stackrel{?}{=} 1 + \text{lego } K,$$

ahol

$$K := (H_1 \boxplus H_2) \cup (H_1 \boxplus (1 + \text{lego } H_2)) \cup ((1 + \text{lego } H_1) \boxplus H_2).$$

A 2.12. Lemma bizonyításához hasonlóan négy esetet vizsgálunk, és a H_1, H_2 halmazok elemeire az ott bevezetett jelöléseket használjuk (de most nem lesz szükségünk a $\text{lego } H_1 \leq \text{lego } H_2$ feltevésre).

(i) Ha $k > 0$ és $m > 0$, akkor $\text{lego } H_1 = a_1$ és $\text{lego } H_2 = c_1$. Ekkor

$$(1 + \text{lego } H_1) \boxplus (1 + \text{lego } H_2) = (1 + a_1) \boxplus (1 + c_1) = a_1 + c_1 + 1.$$

A K halmaz elemeit vizsgálva láthatjuk, hogy az $a_i \boxplus c_j \in H_1 \boxplus H_2$ alakú számok párosak, az $a_i \boxplus d_j, b_i \boxplus c_j, b_i \boxplus d_j \in H_1 \boxplus H_2$ számok páratlanok, csakúgy, mint az $a_i \boxplus (1 + c_1), b_i \boxplus (1 + c_1) \in H_1 \boxplus (1 + \text{lego } H_2)$ és $(1 + a_1) \boxplus c_j, (1 + a_1) \boxplus d_j \in (1 + \text{lego } H_1) \boxplus H_2$ alakú elemek. Tehát $1 + \text{lego } K = 1 + a_1 \boxplus c_1 = 1 + a_1 + c_1$.

(ii) Ha $k > 0$ és $m = 0$, akkor $\text{lego } H_1 = a_1$ és $\text{lego } H_2 = d_n$, így

$$(1 + \text{lego } H_1) \boxplus (1 + \text{lego } H_2) = (1 + a_1) \boxplus (1 + d_n) = a_1 + d_n + 2.$$

Az $a_i \boxplus d_j, b_i \boxplus d_j \in H_1 \boxplus H_2$ és $(1 + a_1) \boxplus d_j \in (1 + a_1) \boxplus H_2$ számok páratlanok, viszont $H_1 \boxplus (1 + d_n)$ tartalmaz páros számo(ka)t is, mégpedig $a_i \boxplus (1 + d_n)$ alakban. Ezért $1 + \text{lego } K = 1 + a_1 \boxplus (1 + d_n) = a_1 + d_n + 2$.

(iii) Ha $k = 0$ és $m > 0$, akkor a (ii) esethez hasonlóan járhatunk el.

(iv) Ha $k = m = 0$, akkor $\text{lego } H_1 = b_l$ és $\text{lego } H_2 = d_n$, ezért

$$(1 + \text{lego } H_1) \boxplus (1 + \text{lego } H_2) = (1 + b_l) \boxplus (1 + d_n) = b_l + d_n + 2.$$

Mivel $b_i \boxplus d_j = b_i + d_j - 1, b_i \boxplus (1 + d_n) = b_i + d_n + 1, (1 + b_l) \boxplus d_j = b_l + d_j + 1 \in K$ mind páratlanok, ezért

$$1 + \text{lego } K = 1 + b_l + d_n + 1 = b_l + d_n + 2.$$

■

2.6. Rövid szelektív kompozíció

2.21. Definíció. Legyenek $\mathcal{J}_1 = (P_1, L_1, N_1)$ és $\mathcal{J}_2 = (P_2, L_2, N_2)$ egyszerű játékok. Definiáljuk a $\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2$ normál játékot a következőképpen. Az állások halmaza a $P_1 \times P_2$ halmaz. A játékban egy lépés során tetszés szerint léphetünk az egyik, a másik, vagy mindkét játékban; a játék akkor ér véget, ha az egyik komponens véget ér. Ezt $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid szelektív kompozíciójának nevezzük.

2.22. Lemma. A $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok rövid szelektív kompozíciójának rövidre zárása megkapható a rövidre zárt $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok hosszú szelektív kompozíciójaként:

$$\Phi(\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2) = \Phi(\mathcal{J}_1) \vee \Phi(\mathcal{J}_2).$$

Bizonyítás. A bizonyítás hasonlóan meggondolható, mint a 2.9. Lemma, ugyanazokat a halmazokat kapjuk mint ott (lásd az 1. ábrát). ■

2.23. Megjegyzés. Az 1.12. Tétel szerint a $\Phi(\mathcal{J})$ játék magja az $R_{\Phi(\mathcal{J})}^+$ függvény páros értékeit adó állások halmaza, ami nem más mint $M^+ \setminus N$, mivel az E -beli állások mind rosszak ($p \in E$ esetén $R^+(p) = 1$). Tehát a $\mathcal{J}$ játék nyerő stratégiája triviális módon megkapható $\Phi(\mathcal{J})$ nyerő stratégiájából, és az is könnyen belátható, hogy $R_{\Phi(\mathcal{J})}^+(p) = R^+(p) - 2$ minden $p \in P \setminus (N \cup E)$ esetén.

2.24. Definíció. Definiáljuk a nemnegatív egész számok halmazán a ∇ műveletet a következőképpen (lásd [2], Fig. 47.):

$$a \nabla b = \begin{cases} 0, & \text{ha } a = 0 \text{ vagy } b = 0; \\ 1, & \text{ha } a = 1 \text{ és } b \neq 0, \text{ vagy } b = 1 \text{ és } a \neq 0; \\ a + b - 2, & \text{ha } a \text{ vagy } b \text{ páros}; \\ a + b - 3, & \text{ha } a \text{ és } b \text{ páratlan.} \end{cases}$$

2.25. Megjegyzés. Könnyen észrevehető, hogy $a \nabla b = (a - 2) \boxplus (b - 2) + 2$, ha $a, b \geq 2$.

2.26. Tétel. Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, R_1^+ és R_2^+ a Kalmár–Steinhaus-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid szelektív kompozíciójának Kalmár–Steinhaus-függvénye:

$$R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^+(p, q) = R_1^+(p) \nabla R_2^+(q). \quad (2.12)$$

Bizonyítás. Ha $p \in N_1$ vagy $q \in N_2$, akkor $(p, q) \in N_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}$. Az első esetben

$$R_1^+(p) \nabla R_2^+(q) = 0 \nabla R_2^+(q) = 0 = R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^+(p, q),$$

és a másik esetben is ugyanígy ellenőrizhető, hogy (2.12) teljesül.

Ha $p \in E_1$ és $q \notin N_2$ vagy $p \notin N_1$ és $q \in E_2$, akkor $(p, q) \in E_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}$ (lásd az 1. ábrát). Csak az első esetet tekintjük, a másik hasonlóan meggondolható. Ekkor $R_1^+(p) = 1$ és $R_2^+(q) \neq 0$, tehát

$$R_1^+(p) \nabla R_2^+(q) = 1 \nabla R_2^+(q) = 1 = R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^+(p, q).$$

A továbbiakban feltesszük, hogy $p \notin N_1 \cup E_1$ és $q \notin N_2 \cup E_2$, ekkor tehát $R_1^+(p), R_2^+(q) \geq 2$. A 2.25. Megjegyzés alapján a következő teljesül:

$$R_1^+(p) \nabla R_2^+(q) = (R_1^+(p) - 2) \boxplus (R_1^+(q) - 2) + 2.$$

A 2.23. Megjegyzés szerint

$$(R_1^+(p) - 2) \boxplus (R_2^+(q) - 2) + 2 = R_{\Phi(\mathcal{J}_1)}^+(p) \boxplus R_{\Phi(\mathcal{J}_2)}^+(q) + 2,$$

ez pedig a 2.20. Tétel miatt nem más, mint $R_{\Phi(\mathcal{J}_1) \nabla \Phi(\mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 2$. A 2.22. Lemma alapján $R_{\Phi(\mathcal{J}_1) \nabla \Phi(\mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 2 = R_{\Phi(\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 2$, ami a 2.23. Megjegyzés szerint éppen $R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^+(p, q)$. Ezzel beláttuk, hogy $R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^+(p, q) = R_1^+(p) \nabla R_2^+(q)$. ■

3. Betli játékok

A következőkben a normál játékokra is vizsgált kompozíciókat vesszük sorra. Először bevezetjük a G^+ , R^+ , S^+ függvények betli változatait, amelyek a normál esethez hasonlóan megadják a nyerő stratégiát (azaz a betli magot).

3.1. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *betli Sprague–Grundy-függvényének* azt a $G^- : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amely minden $p \in P$ esetén

$$G^-(p) = \begin{cases} 1, & \text{ha } p \in N; \\ \text{mex} \{G^-(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}, & \text{ha } p \in P \setminus N. \end{cases}$$

3.2. Tétel. *Minden egyszerű játéknak létezik betli Sprague–Grundy-függvénye, és az egyértelműen meghatározott. A betli Sprague–Grundy-függvény zérushelyeinek halmaza éppen a játék betli magja: $M^- = \{p \in P \mid G^-(p) = 0\}$.*

3.3. Definíció. Tetszőleges $H \subset \mathbb{N}_0$ halmaz esetén jelölje $\text{loge } H$ a halmaz legkisebb páratlan elemét, amennyiben van páratlan eleme H -nak. Ha H minden eleme páros, akkor $\text{loge } H$ a H halmaz legnagyobb (páros) eleme (a „least odd, greatest even” angol kifejezés rövidítése). Technikai okok miatt legyen $\text{loge } \emptyset = -1$.

3.4. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *betli Kalmár–Steinhaus-függvényének* azt az $R^- : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P$ esetén

$$R^-(p) = 1 + \text{loge} \{R^-(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}.$$

3.5. Megjegyzés. Ha $p \in N$, akkor $R^-(p) = 1 + \text{loge } \emptyset = 0$.

3.6. Tétel. *Minden egyszerű játéknak létezik betli Kalmár–Steinhaus-függvénye, és az egyértelműen meghatározott. A betli Kalmár–Steinhaus-függvény páratlan értékei adják meg a játék betli magját: $M^- = \{p \in P \mid R^-(p) \text{ páratlan}\}$.*

3.7. Definíció. Tetszőleges $H \subset \mathbb{N}_0$ halmaz esetén jelölje $\text{gole } H$ a halmaz legnagyobb páratlan elemét, amennyiben van páratlan eleme H -nak. Ha H minden eleme páros, akkor $\text{gole } H$ a H halmaz legkisebb (páros) eleme (a „greatest odd, least even” angol kifejezés rövidítése). Technikai okok miatt legyen $\text{gole } \emptyset = -1$.

3.8. Definíció. Egy $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *betli Conway-függvényének* azt az $S^- : P \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P$ esetén

$$S^-(p) = 1 + \text{gole} \{S^-(q) \mid q \in P, (p, q) \in L\}.$$

3.9. Megjegyzés. Ha $p \in N$, akkor $S^-(p) = 1 + \text{gole } \emptyset = 0$.

3.10. Tétel. *Minden egyszerű játéknak létezik betli Conway-függvénye, és az egyértelműen meghatározott. A betli Conway-függvény páratlan értékei adják meg a játék betli magját: $M^- = \{p \in P \mid S^-(p) \text{ páratlan}\}$.*

3.11. Definíció. Egy $\mathcal{J} = (P, L, N)$ játék *betli rövidre zárásán* azt a $\Psi(\mathcal{J})$ játékot értjük, ahol az állások halmaza $P \setminus N$ és a lépésszabály ugyanaz, mint $\mathcal{J}$ -ben.

3.12. Megjegyzés. Vegyük észre, hogy a $\mathcal{J}$ betli játékot megnyerni ugyanaz, mint a $\Psi(\mathcal{J})$ normál játékban nyerni, azaz $M_{\mathcal{J}}^- = M_{\Psi(\mathcal{J})}^+$.

Az előbbi megjegyzésből is látszik, hogy elvileg könnyen áttérhetünk betli játékról normál játéokra, ez az áttérés azonban a kompozíciók vizsgálatakor nem mindig segít. Amint a következő alfejezetben látni fogjuk, játékok összegének elemzésére a betli esetben nem alkalmas a Sprague–Grundy-függvény.

3.1. Hosszú diszjunktív kompozíció

Ha a $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok hosszú diszjunktív összetételét betli módon játsszuk, akkor az összegjátékot megadó függvényre nincs összefüggés sem a Sprague–Grundy-, sem a Kalmár–Steinhaus-függvény és a Conway-függvény esetén sem, mint a normál változatban (2.4. Tétel). Tegyük fel, hogy mégis léteznek olyan $\star$, $\otimes$ és $*$ műveletek az $\mathbb{N}_0$ halmazon, hogy tetszőleges $\mathcal{J}_1, \mathcal{J}_2$ játékokra

$$G_{\mathcal{J}_1+\mathcal{J}_2}^-(p, q) = G_{\mathcal{J}_1}^-(p) \star G_{\mathcal{J}_2}^-(q), \quad (3.1)$$

$$R_{\mathcal{J}_1+\mathcal{J}_2}^-(p, q) = R_{\mathcal{J}_1}^-(p) \otimes R_{\mathcal{J}_2}^-(q), \quad (3.2)$$

$$S_{\mathcal{J}_1+\mathcal{J}_2}^-(p, q) = S_{\mathcal{J}_1}^-(p) * S_{\mathcal{J}_2}^-(q) \quad (3.3)$$

minden $p \in P_1, q \in P_2$ esetén.

Legyen $\mathcal{J}$ a 0, 123 oktális játék, melyet egy kupac kavicsal játszunk. A játék szabályai (lásd [1] 87. oldalán):

- (i) ha a kupacban egy kavics van, akkor azt elvehetjük;
- (ii) ha a kupacban két kavics van, akkor nem vehetünk el belőle;
- (iii) ha a kupacban legalább három kavics van, akkor elvehetünk belőle kettőt vagy hármat.

Megmutatjuk, hogy (3.1), (3.2) és (3.3) nem teljesülhet a $\mathcal{J}_1 = \mathcal{J}_2 = \mathcal{J}$ esetben.

Két 0, 123 játék összege betli Sprague–Grundy-függvényének néhány értékét adja meg az A. Függelék 1. táblázata. A táblázat első oszlopából kiolvasható magának a 0, 123 játéknak a betli Sprague–Grundy-függvénye: $G_{\mathcal{J}}^-(p) = G_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(p, 0)$. Ha (3.1)-et a $p = 3, q = 5$ értékekre tekintjük, akkor a lenti táblázat alapján azt kapjuk, hogy $3 = G_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(3, 5) = G_{\mathcal{J}}^-(3) \star G_{\mathcal{J}}^-(5) = 2 \star 0$. Másrészt a $p = 3, q = 6$ helyettesítéssel az adódik, hogy $2 = G_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(3, 6) = G_{\mathcal{J}}^-(3) \star G_{\mathcal{J}}^-(6) = 2 \star 0$. Tehát a $3 = 2 \star 0 = 2$ ellentmondást kaptuk.

Két 0, 123 játék összege betli Kalmár–Steinhaus-függvényének pár értékét adja meg az A. Függelék 2. táblázata. Az előzőekhez hasonlóan a táblázat első oszlopa határozza meg a $\mathcal{J}$ játék betli Kalmár–Steinhaus-függvényét. A (3.2) egyenlőségbe a $p = 1, q = 5$ értékeket helyettesítve adódik, hogy $2 = R_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(1, 5) = R_{\mathcal{J}}^-(1) \otimes R_{\mathcal{J}}^-(5) = 1 \otimes 3$. Továbbá a $p = 1, q = 6$ értékek esetén azt kapjuk, hogy $4 = R_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(1, 6) = R_{\mathcal{J}}^-(1) \otimes R_{\mathcal{J}}^-(6) = 1 \otimes 3$. Tehát a $2 = 1 \otimes 3 = 4$ ellentmondáshoz jutottunk.

Végül két 0, 123 játék összege betli Conway-függvényének néhány értékét adja meg az A. Függelék 3. táblázata. Ezen esetben is a táblázat első oszlopa határozza

meg a $\mathcal{J}$ játék Conway-függvényét. Ha a $p = 3$ és $q = 1$ értékeket helyettesítjük (3.3)-ba, akkor azt kapjuk, hogy $2 = S_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(3, 1) = S_{\mathcal{J}}^-(3) * S_{\mathcal{J}}^-(1) = 2 * 1$. Másrészt ha $p = 3$ és $q = 5$, akkor a következő adódik: $4 = S_{\mathcal{J}+\mathcal{J}}^-(3, 5) = S_{\mathcal{J}}^-(3) * S_{\mathcal{J}}^-(5) = 2 * 1$. Ekkor a $2 = 2 * 1 = 4$ ellentmondásra jutunk.

3.2. Rövid diszjunktív kompozíció

3.13. Definíció. A $\mathcal{J} = (P, L, N)$ egyszerű játék *betli rövidre zárt Sprague–Grundy-függvényének* azt az $F^- : P \setminus N \rightarrow \mathbb{N}_0$ leképezést nevezzük, amelyre minden $p \in P \setminus N$ esetén

$$F^-(p) = \text{mex} \{F^-(q) \mid q \in P \setminus N, (p, q) \in L\}.$$

3.14. Megjegyzés. A $\mathcal{J}$ játék betli rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye nem más, mint a $\Psi(\mathcal{J})$ játék Sprague–Grundy-függvénye: $F_{\mathcal{J}}^- = G_{\Psi(\mathcal{J})}^+$. A 3.12. Megjegyzés szerint $M_{\mathcal{J}}^- = M_{\Psi(\mathcal{J})}^+$, ami az 1.7. Tétel alapján megegyezik az $F_{\mathcal{J}}^- = G_{\Psi(\mathcal{J})}^+$ függvény zérushelyeinek halmazával.

3.15. Lemma. A $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok *rövid diszjunktív kompozíciójának betli rövidre zárása megkapható a betli rövidre zárt $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok hosszú diszjunktív kompozíciójaként:*

$$\Psi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2) = \Psi(\mathcal{J}_1) + \Psi(\mathcal{J}_2).$$

Bizonyítás. Legyen N_i a $\mathcal{J}_i$ játék végállásainak halmaza ($i = 1, 2$). A $\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2$ játék végállásainak halmaza pedig (a 2. ábrán vonalkázással jelölt rész)

$$N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} = (N_1 \times P_2) \cup (P_1 \times N_2).$$

A $\Psi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2)$ játék állásainak halmazát úgy határozhatjuk meg, hogy a $\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2$ játék állásainak halmazából kivonjuk az $N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2}$ halmazt:

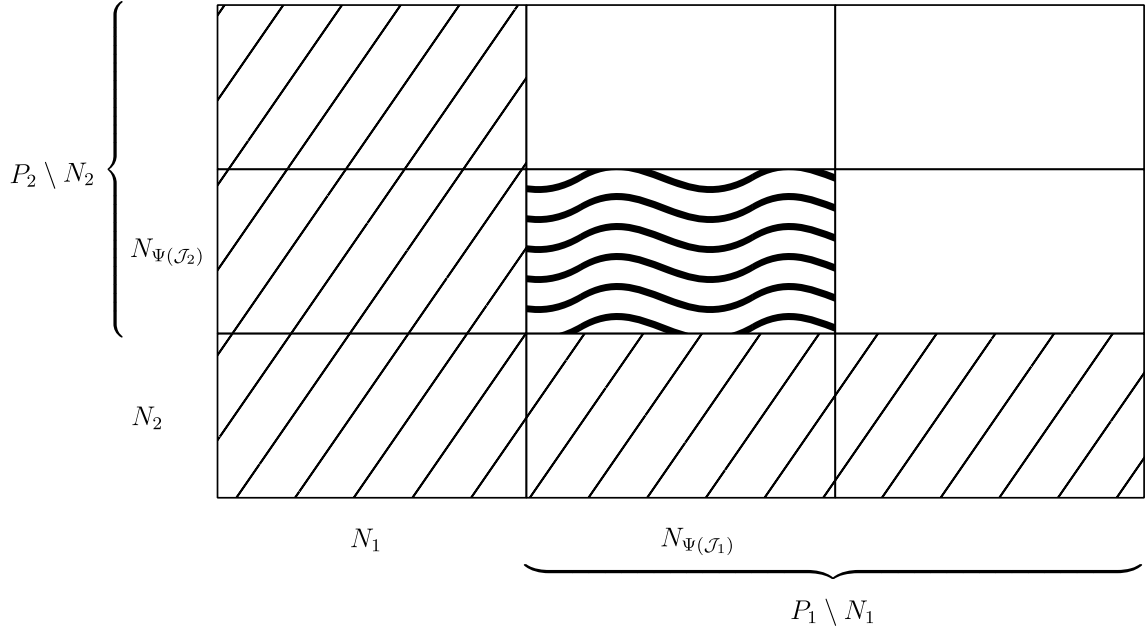
$$\begin{aligned} (P_1 \times P_2) \setminus N_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2} &= (P_1 \times P_2) \setminus ((N_1 \times P_2) \cup (P_1 \times N_2)) \\ &= (P_1 \setminus N_1) \times (P_2 \setminus N_2). \end{aligned} \tag{3.4}$$

A $\Psi(\mathcal{J}_i)$ játék állásainak halmaza $P_i \setminus N_i$ halmaz. Ez azt jelenti, hogy a (3.4)-beli halmaz éppen a $\Psi(\mathcal{J}_1)$ és $\Psi(\mathcal{J}_2)$ játékok álláshalmazainak Descartes-szorzata. Tehát $\Psi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2)$ és $\Psi(\mathcal{J}_1) + \Psi(\mathcal{J}_2)$ állásai ugyanazok. A két játék lépésszabálya is megegyezik, hiszen $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ közül csak az egyikben léphetünk, de csak úgy, hogy a (3.4)-beli halmazban maradunk. (Az ábrán a hullámos rész mutatja a $\Psi(\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2) = \Psi(\mathcal{J}_1) + \Psi(\mathcal{J}_2)$ játék végállásainak halmazát.) ■

3.16. Tétel. Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, F_1^- és F_2^- a betli rövidre zárt Sprague–Grundy-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid diszjunktív kompozíciójának betli rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye:

$$F_{\mathcal{J}_1 \oplus \mathcal{J}_2}^-(p, q) = F_1^-(p) \oplus F_2^-(q).$$

Bizonyítás. A 3.14. Megjegyzés és a 3.15. Lemma segítségével következik a 2.4. Tételből. ■

2. ábra

3.3. Rövid konjunktív kompozíció

3.17. Lemma. *Legyenek $H_1, H_2 \subset \mathbb{N}_0$ véges halmazok. Ekkor teljesül a következő:*

$$\text{loge}(H_1 \wedge H_2) = \text{loge } H_1 \wedge \text{loge } H_2.$$

Bizonyítás. A lemma bizonyítása hasonlóan végiggondolható, mint a 2.12. Lemma bizonyítása. ■

3.18. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, R_1^- és R_2^- a betli Kalmár–Steinhaus-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid konjunktív kompozíciójának betli Kalmár–Steinhaus-függvénye:*

$$R_{\mathcal{J}_1 \wedge \mathcal{J}_2}^-(p, q) = R_1^-(p) \wedge R_2^-(q).$$

Bizonyítás. Az állítás a 3.17. Lemma alkalmazásával hasonlóan bizonyítható, mint a 2.13. Tétel. ■

3.19. Megjegyzés. Az előbbi tételt a betli rövidre zárás eszközével is be lehet bizonyítani. Ekkor a $\Psi(\mathcal{J}_1 \wedge \mathcal{J}_2) = \Psi(\mathcal{J}_1) \wedge \Psi(\mathcal{J}_2)$ összefüggést alkalmazva visszavezetjük a normál változatra, és a normál változatban játszott rövid konjunktív kompozícióra vonatkozó 2.13. Tétel alapján bizonyítható az állítás.

3.4. Hosszú konjunktív kompozíció

3.20. Lemma. *Legyenek $H_1, H_2 \subset \mathbb{N}_0$ véges nemüres halmazok. Ekkor teljesül a következő:*

$$\text{gole}(H_1 \vee H_2) = \text{gole } H_1 \vee \text{gole } H_2.$$

Bizonyítás. A 2.15. Lemma bizonyítása alapján könnyen meggondolható az állítás. ■

3.21. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, S_1^- és S_2^- a betli Conway-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ hosszú konjunktív kompozíciójának betli Conway-függvénye:*

$$S_{\mathcal{J}_1 \Delta \mathcal{J}_2}^-(p, q) = S_1^-(p) \vee S_2^-(q).$$

Bizonyítás. Az előző lemma alkalmazásával hasonlóan bizonyítható az állítás, mint a normál esetben (2.16. Tétel). ■

3.5. Rövid szelektív kompozíció

3.22. Lemma. *A $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok rövid szelektív kompozíciójának betli rövidre zárása megkapható a betli rövidre zárt $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok hosszú szelektív kompozíciójaként:*

$$\Psi(\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2) = \Psi(\mathcal{J}_1) \vee \Psi(\mathcal{J}_2).$$

Bizonyítás. Az állítás hasonlóan bizonyítható, mint a 3.15. Lemma a 2. ábra segítségével. ■

3.23. Megjegyzés. Meg lehet mutatni, hogy $R_{\Psi(\mathcal{J})}^+(p) = R^-(p) - 1$ minden $p \in P \setminus N$ esetén.

3.24. Definíció. Definiáljuk a nemnegatív egészek halmazán a $\blacktriangledown$ műveletet a következőképpen (lásd [2], Fig. 48):

$$a \blacktriangledown b = \begin{cases} 0, & \text{ha } a = 0 \text{ vagy } b = 0; \\ a + b - 1, & \text{ha } a \text{ vagy } b \text{ páratlan}; \\ a + b - 2, & \text{ha } a \text{ és } b \text{ páros.} \end{cases}$$

3.25. Megjegyzés. Könnyen észrevehető, hogy $a \blacktriangledown b = (a - 1) \boxplus (b - 1) + 1$, ha $a, b \geq 1$.

3.26. Tétel. *Legyenek $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok, R_1^- és R_2^- a betli Kalmár–Steinhaus-függvényeik. Ekkor $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ rövid szelektív kompozíciójának betli Kalmár–Steinhaus-függvénye:*

$$R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^-(p, q) = R_1^-(p) \blacktriangledown R_2^-(q). \quad (3.5)$$

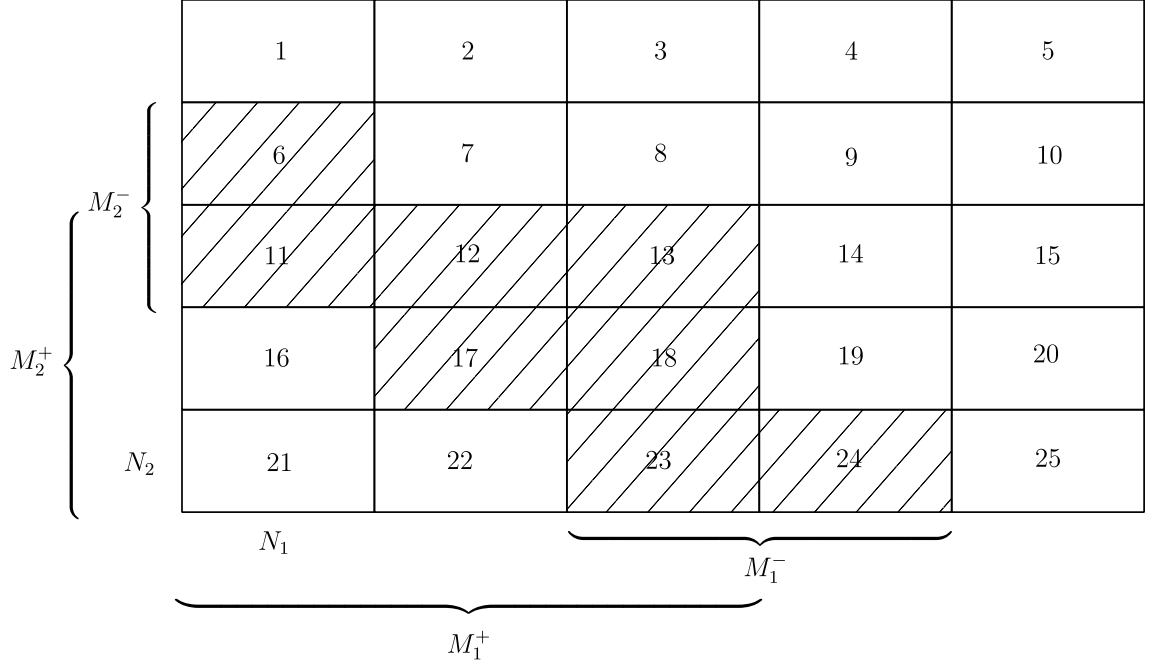
Bizonyítás. Ha $p \in N_1$ vagy $q \in N_2$, akkor $(p, q) \in N_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}$. Tekintsük az első esetet:

$$R_1^-(p) \blacktriangledown R_2^-(q) = 0 \blacktriangledown R_2^-(q) = 0 = R_{\mathcal{J}_1 \nabla \mathcal{J}_2}^-(p, q).$$

Hasonlóan $q \in N_2$ esetén is teljesül (3.5).

A továbbiakban tegyük fel, hogy $p \notin N_1$ és $q \notin N_2$, ekkor $R_1^-(p), R_2^-(q) \geq 1$. A 3.25. Megjegyzés miatt teljesül a következő:

$$R_1^-(p) \blacktriangledown R_2^-(q) = (R_1^-(p) - 1) \boxplus (R_2^-(q) - 1) + 1.$$

3. ábra

A 3.23. Megjegyzés szerint

$$(R_1^-(p) - 1) \boxplus (R_2^-(q) - 1) + 1 = R_{\Psi(\mathcal{J}_1)}^+(p) \boxplus R_{\Psi(\mathcal{J}_2)}^+(q) + 1,$$

ami nem más, mint $R_{\Psi(\mathcal{J}_1) \vee \Psi(\mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 1$ a 2.20. Tétel alapján. A 3.22. Lemma miatt $R_{\Psi(\mathcal{J}_1) \vee \Psi(\mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 1 = R_{\Psi(\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2)}^+(p, q) + 1$, ez pedig a 3.23. Megjegyzés szerint éppen $R_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2}^-(p, q)$. Tehát ezzel beláttuk, hogy $R_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2}^-(p, q) = R_1^-(p) \blacktriangledown R_2^-(q)$. ■

3.6. Hosszú szelektív kompozíció

A hosszú szelektív kompozíció esetén a hosszú diszjunktív kompozícióhoz hasonlóan önmagában sem a G^- , sem az R^- , sem az S^- függvény nem adja meg a betli játék nyerő stratégiáját. Viszont ha ismerjük $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ normál és betli magját is, akkor meg tudjuk határozni a $\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2$ játék betli magját.

3.27. Tétel. *A $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ egyszerű játékok hosszú szelektív kompozíciójának betli magja*

$$M_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2}^- = ((M_1^+ \setminus N_1) \times (M_2^+ \setminus N_2)) \cup (M_1^- \times N_2) \cup (N_1 \times M_2^-). \quad (3.6)$$

Bizonyítás. Az átláthatóság érdekében a $\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2$ játék álláshalmazát felosztottuk 25 diszjunkt halmazra aszerint, hogy a komponensek benne vannak-e a normál vagy a betli magban (lásd a 3. ábrát). A bizonyítás során azt kell megmutatni, hogy (3.6) jobb oldalán lévő halmazra (a vonalkázott részre) teljesül a betli mag definíciója (1.2. Definíció). A vonalkázott részt jelöljük V -vel; megmutatjuk, hogy $M_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2}^- = V$.

- (i) Először is a kompozíció végállásainak halmaza V -n kívül kell legyen, ez igaz, hiszen $N_{\mathcal{J}_1 \vee \mathcal{J}_2} = N_1 \times N_2 \subseteq \bar{V}$.

- (ii) Be kell még látnunk, hogy minden V -beli állásból csak $\overline{V}$ -beli állásba lehet lépni. Vegyük például a 12-es halmazt: ha csak a $\mathcal{J}_1$ játékban lépünk, akkor a 14-es és 15-ös halmazokba tudunk lépni, mert $12 \subseteq M_1^+$. Ha csak a $\mathcal{J}_2$ játékban lépünk, akkor a 12-es halmazból csak a 2-es halmazba tudunk lépni, mert $12 \subseteq M_2^+$ és $12 \subseteq M_2^-$. Léphetünk még mindkét játékban egyszerre is. Ekkor a $\mathcal{J}_1$ és $\mathcal{J}_2$ játékok 12-ből megengedett lépéshalmazainak Descartes-szorzatába lehet lépni, ami nem más, mint $4, 5 \subseteq \overline{V}$.

A többi eset hasonlóan meggondolható. Az alábbiakban felsoroljuk melyik halmazból hova lehet lépni (a játék szimmetriáját figyelembe véve a főátló alatti halmazokat nem vizsgáljuk).

- A 6-os halmaz esetén a $\mathcal{J}_1$ játék végállásban van, ezért csak a $\mathcal{J}_2$ játékban tudunk lépni, éspedig az 1-es, 16-os és 21-es halmazokba.
- Ha 11-ből lépünk, akkor szintén csak a $\mathcal{J}_2$ játékban léphetünk és ott is csak az 1-es halmazba.
- Ha a 13-as halmazból lépünk, akkor 15-be és 3-ba tudunk egy játék esetén lépni, mindkettő esetén pedig az 5 halmazba.
- A 17-es halmaz esetén, ha egy játékban lépünk, akkor a 19-es, 20-as, illetve 2-es, 7-es halmazokba léphetünk; ha két játékban lépünk egyszerre, akkor a 4-es, 5-ös, 9-es és 10-es halmazba léphetünk.

- (iii) Végül még le kell ellenőrizni, hogy minden V -n kívüli állásból lehet V -be lépni. Részletesebben a 2-es halmaz esetét bizonyítjuk. Ha $\mathcal{J}_1$ -ben lépünk, akkor csak a 4-es vagy 5-ös halmazokba léphetünk, hiszen $2 \subseteq M_1^+$. Másrészt mivel $2 \subseteq \overline{M_1^-}$, ezért van olyan lépés, ami 3-ba vagy 4-be vezet. Tehát biztosan tudunk 2-ből 4-be lépni. Ha csak a $\mathcal{J}_2$ játékban lépünk, akkor $2 \subseteq \overline{M_2^+}$ miatt tudunk 12-be, 17-be vagy 22-be lépni. Az első két esetben máris V -be érkeztünk, a harmadik esetben pedig mindkét játékban egyszerre lépve a 24-es halmazba juthatunk.

A többi V -n kívüli halmaz esetén (a 21-est kivéve) az előbbiekhöz hasonlóan csak megadunk V -be vezető lépéseket.

- Az 1-es halmaz esetén csak $\mathcal{J}_2$ -ben léphetünk és ott tudunk 6-ba vagy 11-be lépni.
- Ha 3-ból lépünk, akkor elég $\mathcal{J}_2$ -ben lépni, hogy a V -beli a 13-as, 18-as vagy 23-as halmazba jussunk.
- A 4-es halmazból a következő halmazok közül legalább az egyikbe tudunk lépni: 6, 11, 12, 17 (mindkét játékban lépve), illetve 24 ($\mathcal{J}_2$ -ben lépve).
- Az 5-ös halmazból mindkét játékban lépve a következő halmazok valamelyikébe biztosan tudunk lépni: 6, 11, 12, 13, 17, 18, 23, 24.
- A 7-es halmaz esetén csak $\mathcal{J}_2$ -ben lépve 17-be, vagy mindkét játékban lépve 24-be tudunk lépni.

- Ha 8-ból lépünk, akkor elég $\mathcal{J}_2$ -ben lépni, mindenképpen lesz 18-ba vagy 23-ba vezető lépésünk.
- A 9-es halmazból a 6 (csak $\mathcal{J}_1$ -ben lépve), 24 (csak $\mathcal{J}_2$ -ben lépve) és 17 (mindkét játékban lépve) lehetőségek közül legalább az egyik rendelkezésünkre áll.
- A 16-os halmaz esetén csak $\mathcal{J}_2$ -ben léphetünk és ott van a 6-os halmazba vezető lépésünk.

4. Példák a LEGO játékról

A LEGO játék egy kétszemélyes játék, melynek egy téglalap alakú LEGO-kocka a kezdőállása. A játékosok felváltva rakhatnak egyre kisebb építőköveket egymás tetejére, így egyre kisebb és kisebb téglalapokra lesz felosztva az építmény. Amikor egy téglalapra egy építőkockát teszünk, azt mindig a téglalap valamelyik széléhez kell illeszteni. Az illeszkedő oldalaknak egyforma hosszúaknak kell lenniük, az éppen lerakott építőkocka másik oldalának pedig rövidebbnek kell lennie, mint a téglalap megfelelő oldala. A játék célja, hogy 1×1 -es négyzeteket kapjunk, mivel ezekre már nem lehet kisebb építőkockát helyezni. A játékot tizenkét változatban játszhatjuk, a 2. és 3. fejezetek eredményeinek segítségével az alábbi tizenkét esetben tudjuk kiszámítani a játék magját. A szakdolgozatomban ezek közül három eset normál változatát (hosszú diszjunktív, rövid konjunktív és hosszú szelektív) tárgyaltuk.

- hosszú diszjunktív változat LEGO_+ : egy lépésben csak egy téglalapra tehetünk építőkockát; a játék ér véget, amikor csupa 1×1 -es téglalapok vannak;
- rövid diszjunktív változat $\text{LEGO}_\oplus$: egy lépésben csak egy téglalapra tehetünk építőkockát; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap;
- rövid konjunktív változat $\text{LEGO}_\wedge$ egyszerre minden téglalapra kell építőkockát tenni; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap;
- hosszú konjunktív változat LEGO_Δ : egyszerre minden téglalapra kell építőkockát tenni; a játék ér véget, amikor csupa 1×1 -es téglalapok vannak;
- hosszú szelektív változat $\text{LEGO}_\vee$: tetszőleges számú téglalapra tehetünk építőköveket; a játék akkor ér véget, amikor csupa 1×1 -es téglalapok vannak;
- rövid szelektív változat LEGO_∇ tetszőleges számú téglalapra tehetünk építőköveket; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap;
- betli rövid diszjunktív változat $\text{LEGO}_\oplus$: egy lépésben csak egy téglalapra tehetünk építőkockát; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap;
- betli rövid konjunktív változat $\text{LEGO}_\wedge$ egyszerre minden téglalapra kell építőkockát tenni; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap;
- betli hosszú konjunktív változat LEGO_Δ : egyszerre minden téglalapra kell építőkockát tenni; a játék ér véget, amikor csupa 1×1 -es téglalapok vannak;
- betli rövid szelektív változat LEGO_∇ tetszőleges számú téglalapra tehetünk építőköveket; a játék akkor ér véget, amint kialakul egy 1×1 -es téglalap.

Mindegyik változatot játszhatjuk úgy is, hogy korlátozzuk az építmény magasságát, vagyis az egymásra helyezhető rétegek számát; ezzel végtelen sok különböző

variánst kapunk. Jelöljön $(a, b)_r$ olyan $a \times b$ méretű téglalapot, amelyre még r réteget rakhatunk, megengedve az $r = \infty$ esetet is. Ha $r \geq 1$, akkor az $(a, b)_r$ állásból a következő állásokba léphetünk:

$$\begin{aligned} &((a_1, b)_r, (a_2, b)_{r-1}), \text{ ahol } a_1 + a_2 = a, \\ &((a, b_1)_r, (a, b_2)_{r-1}), \text{ ahol } b_1 + b_2 = b. \end{aligned}$$

A játék állásai téglalaprendszerek (lásd [4] A. Függelékét), tehát egy tetszőleges p állás a következőképpen írható le:

$$p = ((a_1, b_1)_{r_1}, (a_2, b_2)_{r_2}, \dots, (a_k, b_k)_{r_k}). \quad (4.1)$$

A 2.4. Tétel szerint a LEGO_+ játékban $G^+(p)$ értéke az egyes téglalapok G^+ -értékeinek nim-összege:

$$G^+(p) = G^+((a_1, b_1)_{r_1}) \oplus G^+((a_2, b_2)_{r_2}) \oplus \dots \oplus G^+((a_k, b_k)_{r_k}).$$

A $\text{LEGO}_\oplus$ játék vizsgálatához először meg kell határozni az N és E halmazokat. Az $(a, b)_0$ alakú állások végállások, csakúgy, mint az $(1, 1)_r$ alakúak. Rövid kompozícióról lévén szó végállás lesz minden olyan állás is, amely tartalmaz ilyen típusú téglalapot. Ebből következik, hogy $(a, b)_1 \in E$, ha $a > 1$ vagy $b > 1$, mert ilyen állásból lehet $(a', b')_0$ típusú téglalapot tartalmazó állásba lépni. Az $(1, b)_r$ és $(a, 1)_r$ állások szintén E -ben vannak, mert ezekből tudunk úgy lépni, hogy 1×1 -es téglalap alakuljon ki. Továbbá E -ben vannak mindazok az állások, amelyekben fellép ezen három típusú téglalap valamelyike. Tehát a (4.1)-beli p állás akkor és csak akkor eleme $P \setminus (N \cup E)$ halmaznak, ha $a_i, b_i, r_i \geq 2$ minden i -re. Ekkor a 2.10. Tétel szerint $F^+(p)$ értéke az egyes téglalapok F^+ -értékeinek nim-összege:

$$F^+(p) = F^+((a_1, b_1)_{r_1}) \oplus F^+((a_2, b_2)_{r_2}) \oplus \dots \oplus F^+((a_k, b_k)_{r_k}).$$

A $\text{LEGO}_\wedge$, $\text{LEGO}_\vee$, LEGO_∇ játékok esetén a következő képletekkel számolható ki a Kalmár–Steinhaus-függvény (lásd a 2.13., 2.20., 2.26. Tételt):

$$\begin{aligned} R^+(p) &= R^+((a_1, b_1)_{r_1}) \wedge R^+((a_2, b_2)_{r_2}) \wedge \dots \wedge R^+((a_k, b_k)_{r_k}), \\ R^+(p) &= R^+((a_1, b_1)_{r_1}) \boxplus R^+((a_2, b_2)_{r_2}) \boxplus \dots \boxplus R^+((a_k, b_k)_{r_k}), \\ R^+(p) &= R^+((a_1, b_1)_{r_1}) \nabla R^+((a_2, b_2)_{r_2}) \nabla \dots \nabla R^+((a_k, b_k)_{r_k}). \end{aligned}$$

A LEGO_Δ játékban is elegendő ismerni a Conway-függvény értékeit az egyes téglalapokon (lásd a 2.16. Tételt):

$$S^+(p) = S^+((a_1, b_1)_{r_1}) \vee S^+((a_2, b_2)_{r_2}) \vee \dots \vee S^+((a_k, b_k)_{r_k}).$$

A betli $\text{LEGO}_\oplus$ játék esetén az $F^-(p)$ érték akkor értelmezett, ha minden i -re $r_i \geq 1$ és $(a_i, b_i) \neq (1, 1)$; ekkor a 3.16. Tétel alapján

$$F^-(p) = F^-((a_1, b_1)_{r_1}) \oplus F^-((a_2, b_2)_{r_2}) \oplus \dots \oplus F^-((a_k, b_k)_{r_k}).$$

A betli $\text{LEGO}_\wedge$ és $\text{LEGO}_\vee$ játékoknál a 3.18. és 3.26. Tétel szerint a betli Kalmár–Steinhaus-függvények a következők:

$$\begin{aligned} R^-(p) &= R^-((a_1, b_1)_{r_1}) \wedge R^-((a_2, b_2)_{r_2}) \wedge \cdots \wedge R^-((a_k, b_k)_{r_k}), \\ R^-(p) &= R^-((a_1, b_1)_{r_1}) \blacktriangledown R^-((a_2, b_2)_{r_2}) \blacktriangledown \cdots \blacktriangledown R^-((a_k, b_k)_{r_k}). \end{aligned}$$

A betli LEGO_Δ játékban a 3.21. Tételből kapjuk az alábbi képletet a betli Conway-függvényre:

$$S^-(p) = S^-((a_1, b_1)_{r_1}) \vee S^-((a_2, b_2)_{r_2}) \vee \cdots \vee S^-((a_k, b_k)_{r_k}).$$

Eddig azt mutattuk meg, hogy elég az $(a, b)_r$ állásokra ismerni a megfelelő függvények értékét. A következőkben rekurziókat adunk meg, amelyekkel kiszámolhatjuk ezeket az értékeket. Az $(a, b)_0$ alakú állások végállások, ezért $G^+((a, b)_0) = R^+((a, b)_0) = S^+((a, b)_0) = 0$, illetve a $\text{LEGO}_\oplus$ játék esetén pedig $F^+((a, b)_2) = 0$ (ha $a, b \geq 2$). A nagyobb r értékekre a következőképpen számolhatók ki a megfelelő függvényértékek.

A LEGO_+ játék Sprague–Grundy-függvénye a 1.5. Definíció szerint

$$G_r^+(a, b) := G^+((a, b)_r) = \text{mex}(H_1 \cup H_2), \quad (4.2)$$

ahol

$$\begin{aligned} H_1 &= \{G_r^+(a_1, b) \oplus G_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és} \\ H_2 &= \{G_r^+(a, b_1) \oplus G_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}. \end{aligned}$$

A $\text{LEGO}_\oplus$ játék rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye ($r \geq 3$ esetén)

$$F_r^+(a, b) = F^+((a, b)_r) = \text{mex}(H_1 \cup H_2), \quad (4.3)$$

ahol

$$\begin{aligned} H_1 &= \{F_r^+(a_1, b) \oplus F_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a \text{ és } a_1 \neq 1, a_2 \neq 1\} \text{ és} \\ H_2 &= \{F_r^+(a, b_1) \oplus F_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b \text{ és } b_1 \neq 1, b_2 \neq 1\}. \end{aligned}$$

A $\text{LEGO}_\wedge$ játék esetén a Kalmár–Steinhaus-függvény pedig a következőképpen alakul:

$$R_r^+(a, b) = R^+((a, b)_r) = 1 + \text{lego}(H_1 \cup H_2), \quad (4.4)$$

ahol

$$\begin{aligned} H_1 &= \{R_r^+(a_1, b) \wedge R_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és} \\ H_2 &= \{R_r^+(a, b_1) \wedge R_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}, \end{aligned}$$

Ezzel analóg módon írhatjuk fel a Conway-függvényt a LEGO_Δ játéokra:

$$S_r^+(a, b) = S^+((a, b)_r) = 1 + \text{gelo}(H_1 \cup H_2), \quad (4.5)$$

ahol

$$H_1 = \{S_r^+(a_1, b) \vee S_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{S_r^+(a, b_1) \vee S_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}.$$

A hosszú szelektív $\text{LEGO}_\vee$ változatnál a Kalmár–Steinhaus-függvény pedig a következő:

$$R_r^+(a, b) = R^+((a, b)_r) = 1 + \text{lego}(H_1 \cup H_2), \quad (4.6)$$

ahol

$$H_1 = \{R_r^+(a_1, b) \boxplus R_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{R_r^+(a, b_1) \boxplus R_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\},$$

illetve LEGO_∇ esetén

$$R_r^+(a, b) = R^+((a, b)_r) = 1 + \text{lego}(H_1 \cup H_2), \quad (4.7)$$

ahol

$$H_1 = \{R_r^+(a_1, b) \nabla R_{r-1}^+(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{R_r^+(a, b_1) \nabla R_{r-1}^+(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}.$$

A betli $\text{LEGO}_\oplus$ játék betli rövidre zárt Sprague–Grundy-függvénye ($r \geq 2$ esetén)

$$F_r^-(a, b) = F^-((a, b)_r) = \text{mex}(H_1 \cup H_2), \quad (4.8)$$

ahol

$$H_1 = \{F_r^-(a_1, b) \oplus F_{r-1}^-(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a \text{ és } (a_1, b) \neq (1, 1), (a_2, b) \neq (1, 1)\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{F_r^-(a, b_1) \oplus F_{r-1}^-(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b \text{ és } (a, b_1) \neq (1, 1), (a, b_2) \neq (1, 1)\}.$$

A betli $\text{LEGO}_\wedge$ játék esetén a betli Kalmár–Steinhaus-függvény pedig a következőképpen alakul:

$$R_r^-(a, b) = R^-((a, b)_r) = 1 + \text{loge}(H_1 \cup H_2), \quad (4.9)$$

ahol

$$H_1 = \{R_r^-(a_1, b) \wedge R_{r-1}^-(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{R_r^-(a, b_1) \wedge R_{r-1}^-(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}.$$

Ezzel analóg módon írhatjuk fel a betli Conway-függvényt a betli LEGO_Δ játékra:

$$S_r^-(a, b) = S^-((a, b)_r) = 1 + \text{gole}(H_1 \cup H_2), \quad (4.10)$$

ahol

$$H_1 = \{S_r^-(a_1, b) \vee S_{r-1}^-(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és}$$

$$H_2 = \{S_r^-(a, b_1) \vee S_{r-1}^-(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}.$$

A betli LEGO_∇ esetén

$$R_r^-(a, b) = R^-((a, b)_r) = 1 + \log_e(H_1 \cup H_2), \quad (4.11)$$

ahol

$$\begin{aligned} H_1 &= \{R_r^-(a_1, b) \blacktriangledown R_{r-1}^-(a_2, b) \mid a_1 + a_2 = a\} \text{ és} \\ H_2 &= \{R_r^-(a, b_1) \blacktriangledown R_{r-1}^-(a, b_2) \mid b_1 + b_2 = b\}. \end{aligned}$$

Ha nem korlátozzuk az építmény magasságát, akkor egyszerűbb dolgunk van, mert csak egy függvénnyel kell dolgoznunk, hiszen ebben az esetben $r = r - 1 = \infty$.

A felírt rekurziókat *Mathematica* segítségével kiszámoltuk, ezen programrészletek illetve a jó állások táblázatai megtalálhatóak a Függelékben.

Függelék

A. 0,123 oktális játék

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	1	0	1	2	2	0	0	1	1	2	0
1	0	1	0	3	3	1	1	0	0	3	1
2	1	0	1	2	2	0	0	1	1	2	0
3	2	3	2	0	0	3	2	2	4	0	3
4	2	3	2	0	0	3	2	2	4	0	3
5	0	1	0	3	3	1	1	0	0	3	1

1. táblázat

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	1	0	2	2	3	3	4	4	4	5
1	1	2	1	2	2	2	4	5	5	6	6
2	0	1	0	2	2	3	3	4	4	4	5
3	2	2	2	3	3	4	4	4	6	7	6
4	2	2	2	3	3	4	4	4	6	7	6
5	3	2	3	4	4	4	4	5	7	6	6

2. táblázat

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	1	0	2	2	1	3	2	4	4	3
1	1	2	1	2	2	2	4	3	3	4	4
2	0	1	0	2	2	1	3	2	4	4	3
3	2	2	2	3	3	4	4	4	4	5	4
4	2	2	2	3	3	4	4	4	4	5	4
5	1	2	1	4	4	2	4	3	3	6	4

3. táblázat

B. LEGO₊

Definiáljuk a mex műveletet:

```
mex[list_] :=  
Module[{m, list0 = list, telj},  
  m = Max[list0];  
  telj = Table[i, {i, 0, m + 1, 1}];  
  Min[Complement[tej, list0]]  
]
```

A 4.fejezet (4.2) képlete által definiált G_r^+ függvény $r = \infty$ esetén

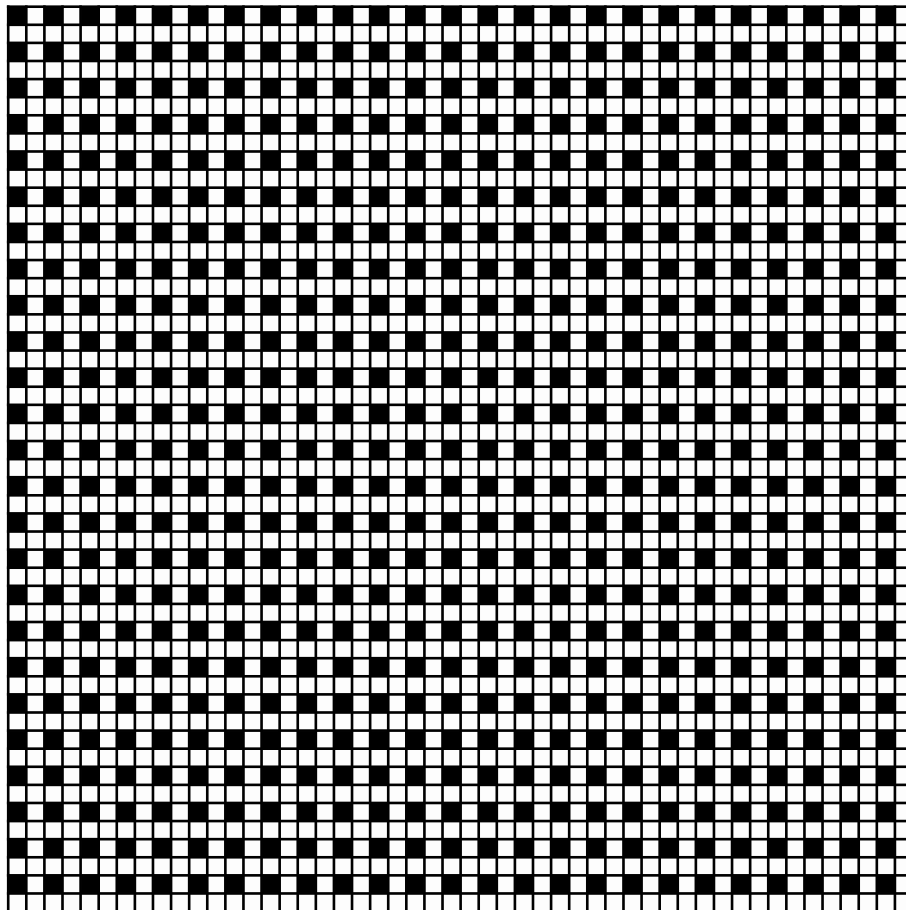
```
g[1, 1] := 0  
g[a_, b_] :=  
Module[  
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},  
  H1 = Table[BitXor[g[a1, b0], g[a0 - a1, b0]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[BitXor[g[a0, b1], g[a0, b0 - b1]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  g[a0, b0] = mex[unio]  
]
```

A G_∞^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata (feketével jelöljük a jó állásokat, fehérrel pedig a rossz állásokat; az (1,1) állás a bal felső sarokban található):

```
Table[g[a, b], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[g[a, b], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,  
  Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
10	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

4. táblázat

4. ábra

A (4.2) képlet az $r \leq \infty$ helyen

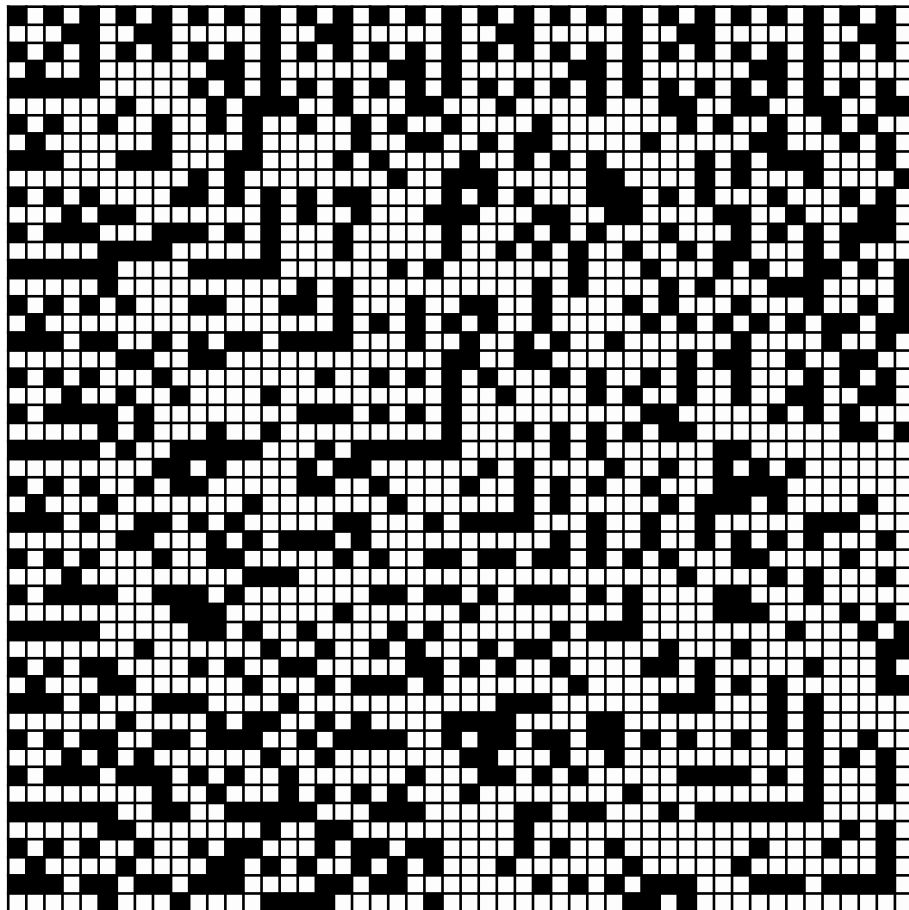
```
g[a_, b_, 1] := BitXor[a - 1, b - 1]
g[1, 1, r_] := 0
g[a_, b_, r_] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[g[a1, b0, r0], g[a0 - a1, b0, r0 - 1]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[BitXor[g[a0, b1, r0], g[a0, b0 - b1, r0 - 1]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  g[a0, b0, r0] = mex[unio]
]
```

Példát az $r = 2$ esetben adunk, azaz a G_2^+ függvény értékeit, illetve a játék jó állásainak halmazát ábrázoljuk:

```
Table[g[a, b, 2], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[g[a, b, 2], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,
  Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
2	1	1	3	0	0	2	2	0	0	2
3	0	3	0	1	0	1	0	1	0	1
4	1	0	1	1	0	1	3	2	2	3
5	0	0	0	0	0	1	2	3	4	5
6	1	2	1	1	1	1	0	1	2	3
7	0	2	0	3	2	0	1	4	0	1
8	1	0	1	2	3	1	4	1	0	2
9	0	0	0	2	4	2	0	0	0	1
10	1	2	1	3	5	3	1	2	1	1

5. táblázat

5. ábra

C. LEGO $\oplus$

A 4. fejezet (4.3) képlete által definiált F_r^+ függvény $r = \infty$ esetén (F^+ nem értelmezett helyein Null található):

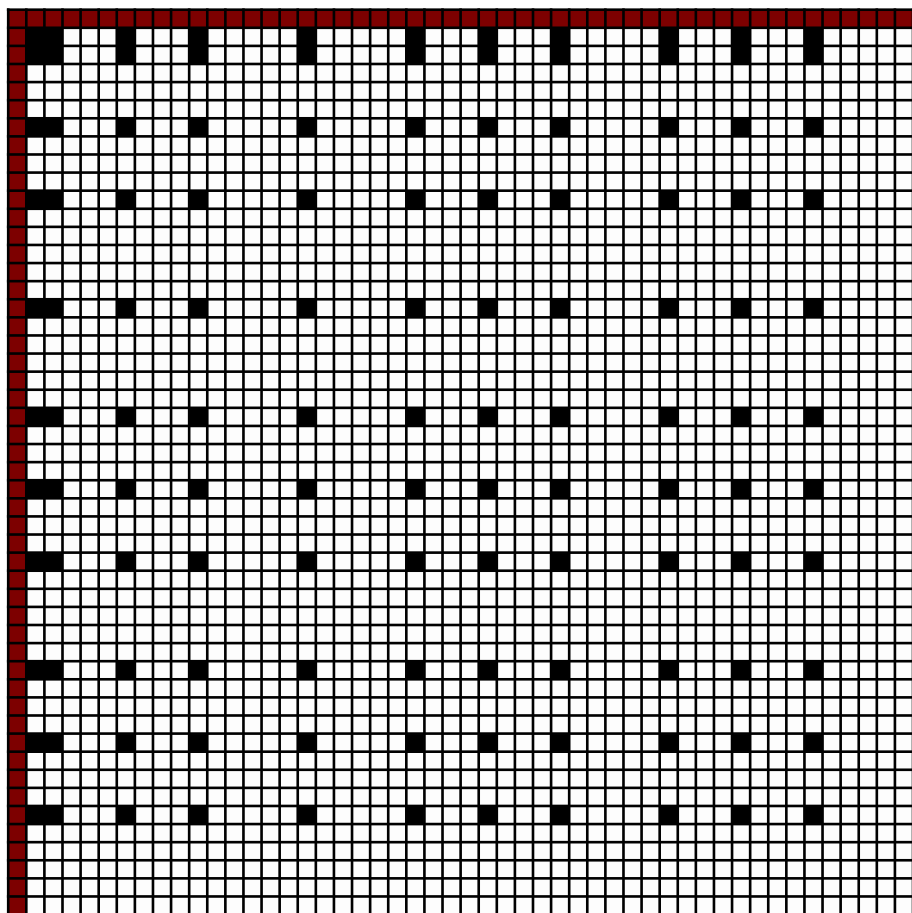
```
finf[{1, b_}] := Null
finf[{a_, 1}] := Null
finf[{2, 2}] := 0
finf[{2, 3}] := 0
finf[{3, 2}] := 0
finf[{3, 3}] := 0
finf[{a_, b_}] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[finf[{a1, b0}], finf[{a0 - a1, b0}]],
    {a1, 2, a0 - 2, 1}];
  H2 = Table[BitXor[finf[{a0, b1}], finf[{a0, b0 - b1}]],
    {b1, 2, b0 - 2, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  finf[{a0, b0}] = mex[unio]
]
```

Az F_∞^+ függvény értékeinek táblázata (6. táblázat), és a jó állások táblázata (6. ábra, feketével jelöltük a jó állásokat, fehérrel pedig a rossz állásokat):

```
Table[finf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[finf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,
  Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null
2	Null	0	0	1	1	2	0	3	1	1
3	Null	0	0	1	1	2	0	3	1	1
4	Null	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5	Null	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6	Null	2	2	1	1	1	2	1	1	1
7	Null	0	0	1	1	2	0	3	1	1
8	Null	3	3	1	1	1	3	1	1	1
9	Null	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10	Null	1	1	1	1	1	1	1	1	1

6. táblázat

6. ábra

Az F_r^+ függvény bármely $3 \leq r \leq \infty$ esetén:

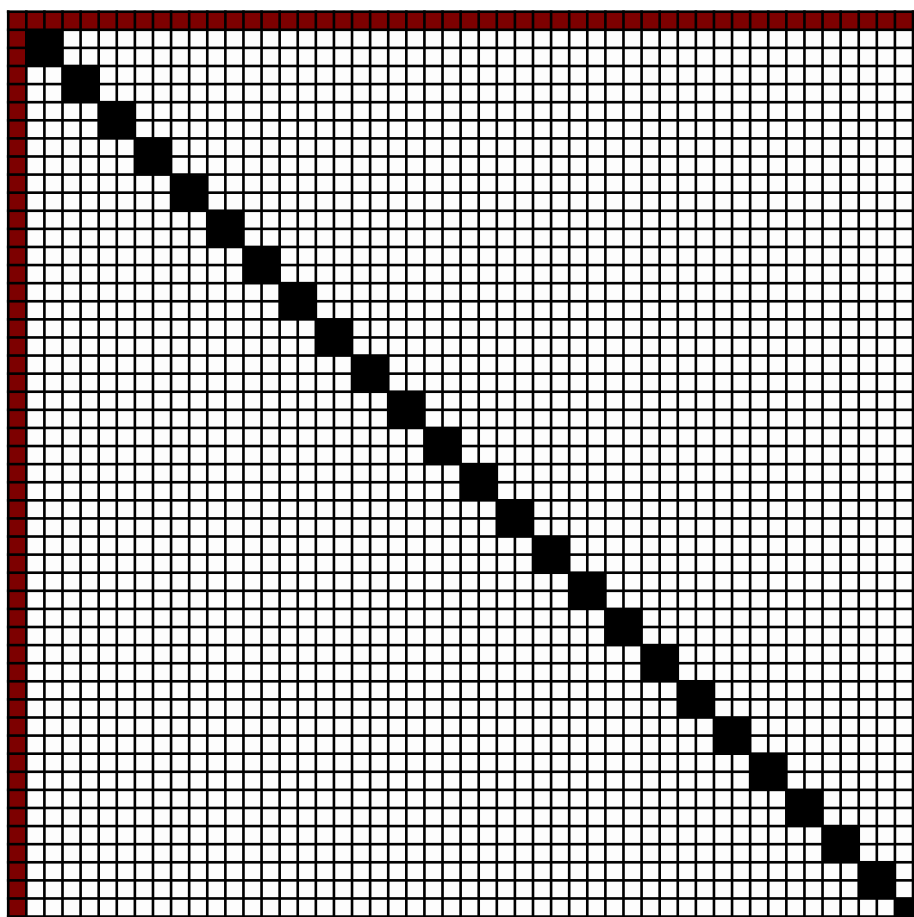
```
f[{a_, b_, 2} /; a > 1 && b > 1] := 0
f[{1, b_, r_} /; r > 1] := Null
f[{a_, 1, r_} /; r > 1] := Null
f[{2, 2, r_}] := 0
f[{2, 3, r_}] := 0
f[{3, 2, r_}] := 0
f[{3, 3, r_}] := 0
f[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[f[{a1, b0, r0}], f[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 2, a0 - 2, 1}];
  H2 = Table[BitXor[f[{a0, b1, r0}], f[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 2, b0 - 2, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  f[{a0, b0, r0}] = mex[unio]
]
```

Az F_3^+ függvény értékeinek és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[f[{a, b, 3}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[f[{a, b, 3}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,
  Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null	Null
2	Null	0	0	1	1	2	2	3	3	4
3	Null	0	0	1	1	2	2	3	3	4
4	Null	1	1	0	0	3	3	2	2	5
5	Null	1	1	0	0	3	3	2	2	5
6	Null	2	2	3	3	0	0	1	1	6
7	Null	2	2	3	3	0	0	1	1	6
8	Null	3	3	2	2	1	1	0	0	7
9	Null	3	3	2	2	1	1	0	0	7
10	Null	4	4	5	5	6	6	7	7	0

7. táblázat

7. ábra

D. LEGO_∧

Definiáljuk a lego műveletet:

```
lego[list_] :=  
Module[{list0 = list, l},  
  l = Select[list0, EvenQ];  
  If[Length[l] == 0, Max[list0], Min[l]]  
]
```

A (4.4) képlet alapján R_r^+ a következő:

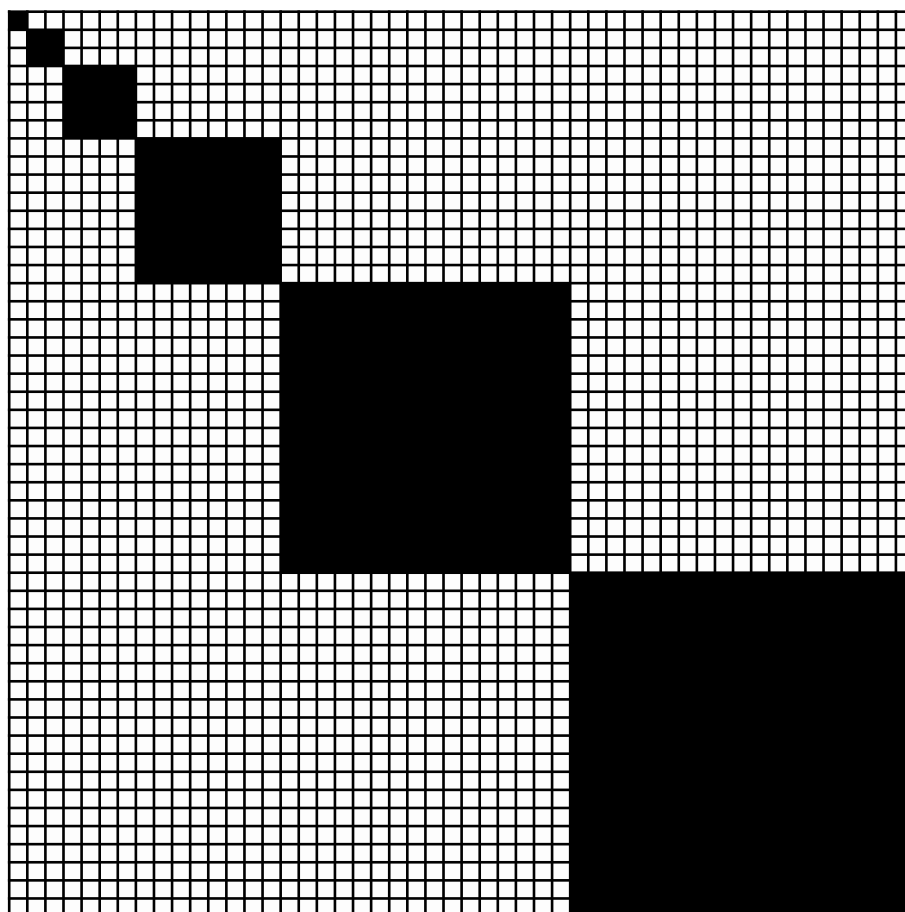
```
rinf[{1, 1}] := 0  
rinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},  
  H1 = Table[Min[rinf[{a1, b0}], rinf[{a0 - a1, b0}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[Min[rinf[{a0, b1}], rinf[{a0, b0 - b1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  rinf[{a0, b0}] = 1 + lego[unio]  
]
```

Az R_∞^+ függvény értékeinek táblázata, illetve a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[rinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[rinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
3	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
4	1	3	3	4	4	4	4	5	5	5
5	1	3	3	4	4	4	4	5	5	5
6	1	3	3	4	4	4	4	5	5	5
7	1	3	3	4	4	4	4	5	5	5
8	1	3	3	5	5	5	5	6	6	6
9	1	3	3	5	5	5	5	6	6	6
10	1	3	3	5	5	5	5	6	6	6

8. táblázat

8. ábra

Az R_r^+ függvény bármely $r \leq \infty$ esetén:

```

r2[{a_, b_, 1} /; a == b] := r2[{a, b, 1}] = 2 a - 2
r2[{a_, b_, 1} /; a < b] := r2[{a, b, 1}] = 2 a - 1
r2[{a_, b_, 1}] := r2[{a, b, 1}] = 2 b - 1
r2[{1, 1, r_}] := 0
r2[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[Min[r2[{a1, b0, r0}], r2[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[Min[r2[{a0, b1, r0}], r2[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  r2[{a0, b0, r0}] = 1 + lego[unio]
]

```

Az R_2^+ függvény értékeinek táblázata és a játék jó állásainak táblázata:

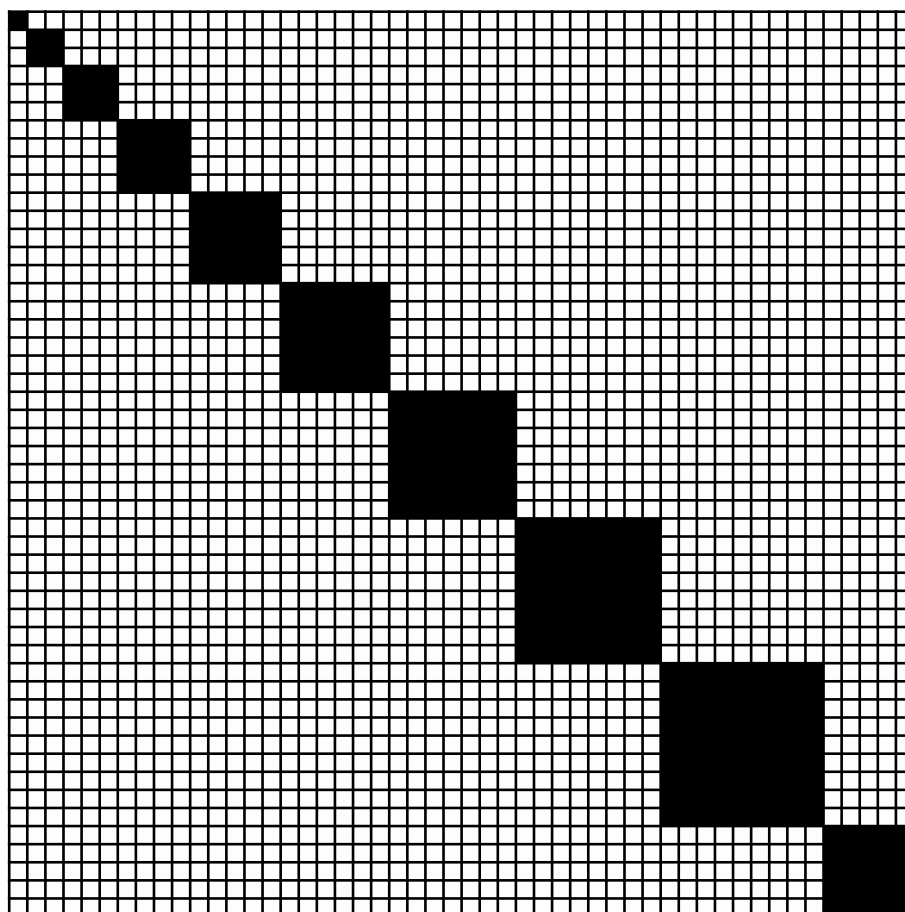
```

Table[r2[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[r2[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
3	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
4	1	3	3	4	4	4	5	5	5	5
5	1	3	3	4	4	4	5	5	5	5
6	1	3	3	4	4	4	5	5	5	5
7	1	3	3	5	5	5	6	6	6	6
8	1	3	3	5	5	5	6	6	6	6
9	1	3	3	5	5	5	6	6	6	6
10	1	3	3	5	5	5	6	6	6	6

9. táblázat

9. ábra

E. LEGO_△

Definiáljuk a gelo műveletet:

```
gelo[list_] :=  
Module[{list0 = list, l},  
  l = Select[list0, EvenQ];  
  If[Length[l] == 0, Min[list0], Max[l]]  
]
```

A 4. fejezet képlete által definiált S_r^+ függvény $r = \infty$ esetén:

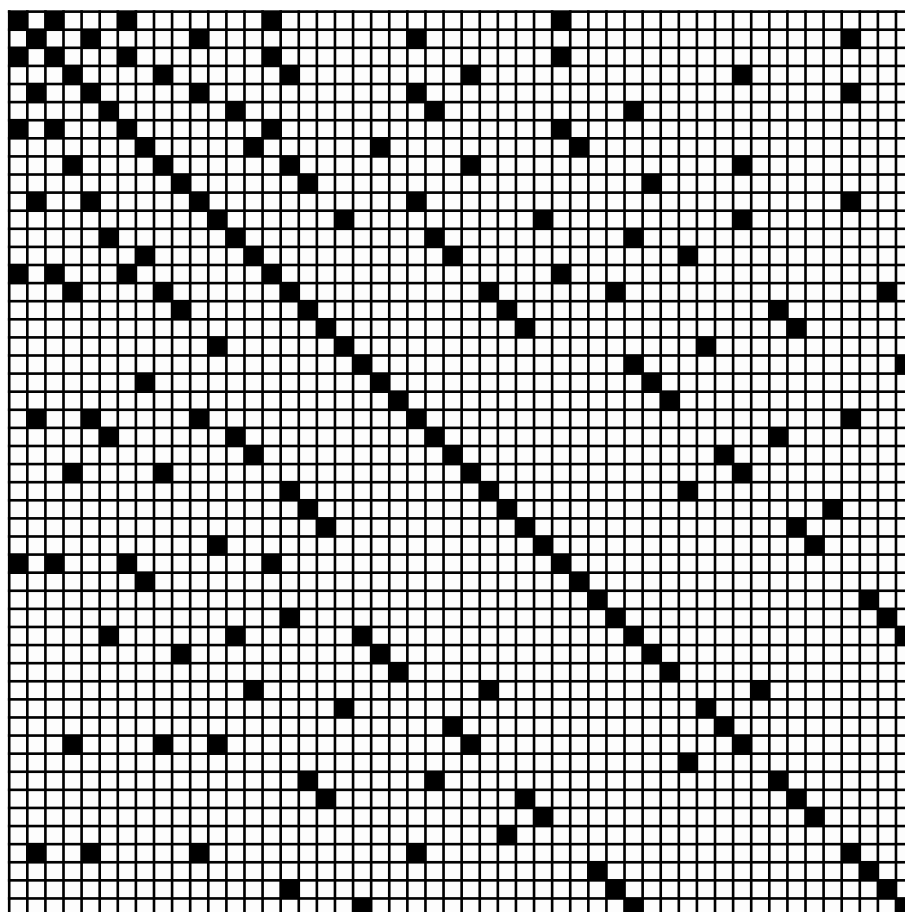
```
sinf[{1, 1}] := 0  
sinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},  
  H1 = Table[Max[sinf[{a1, b0}], sinf[{a0 - a1, b0}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[Max[sinf[{a0, b1}], sinf[{a0, b0 - b1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  sinf[{a0, b0}] = 1 + gelo[unio]  
]
```

Az S_∞^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[sinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[sinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	3	3	3	4	5	5	5
2	1	2	3	3	4	5	5	5	5	5
3	2	3	4	5	5	5	6	7	7	7
4	3	3	5	4	5	5	7	5	6	7
5	3	4	5	5	6	7	7	7	7	7
6	3	5	5	5	7	6	7	7	7	7
7	4	5	6	7	7	7	8	9	9	9
8	5	5	7	5	7	7	9	6	7	7
9	5	5	7	6	7	7	9	7	8	9
10	5	5	7	7	7	7	9	7	9	8

10. táblázat

10. ábra

Az S_r^+ függvény bármely $r \leq \infty$ esetén:

```

s[{1, 1, r_}] := 0
s[{1, b_, 1} /; b ≥ 2] := s[{1, b, 1}] = 1
s[{a_, 1, 1} /; a ≥ 2] := s[{a, 1, 1}] = 1
s[{a_, b_, 1} /; a == b] := s[{a, b, 1}] = 2
s[{a_, b_, 1}] := s[{a, b, 1}] = 3
s[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[Max[s[{a1, b0, r0}], s[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[Max[s[{a0, b1, r0}], s[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  s[{a0, b0, r0}] = 1 + gelo[unio]
]

```

Az S_2^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

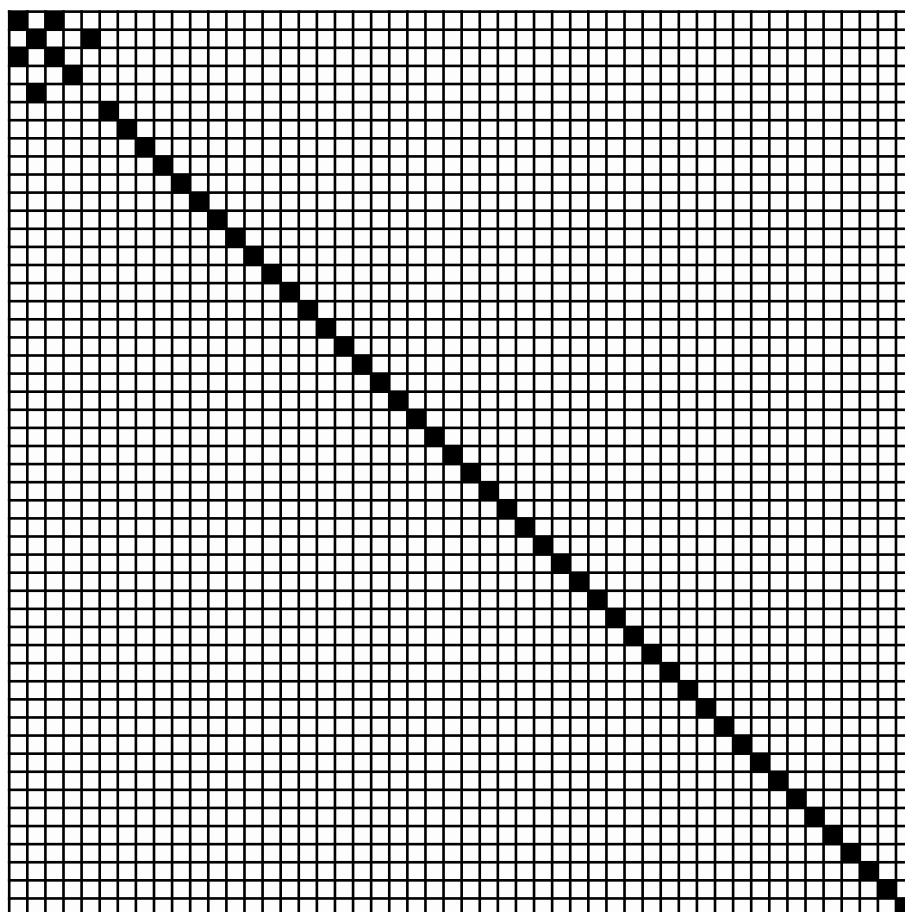
```

Table[s[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[s[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	3	3	3	3	3	3	3
2	1	2	3	3	4	5	5	5	5	5
3	2	3	4	5	5	5	5	5	5	5
4	3	3	5	4	5	5	5	5	5	5
5	3	4	5	5	5	5	5	5	5	5
6	3	5	5	5	5	4	5	5	5	5
7	3	5	5	5	5	5	4	5	5	5
8	3	5	5	5	5	5	5	4	5	5
9	3	5	5	5	5	5	5	5	4	5
10	3	5	5	5	5	5	5	5	5	4

11. táblázat

11. ábra

F. LEGO_V

Definiáljuk a $\boxplus$ műveletet:

```
d[x_, y_] := d[x, y] = x + y - Mod[x, 2] Mod[y, 2]
```

A (4.6) képlet által definiált R_r^+ függvény $r = \infty$ esetén:

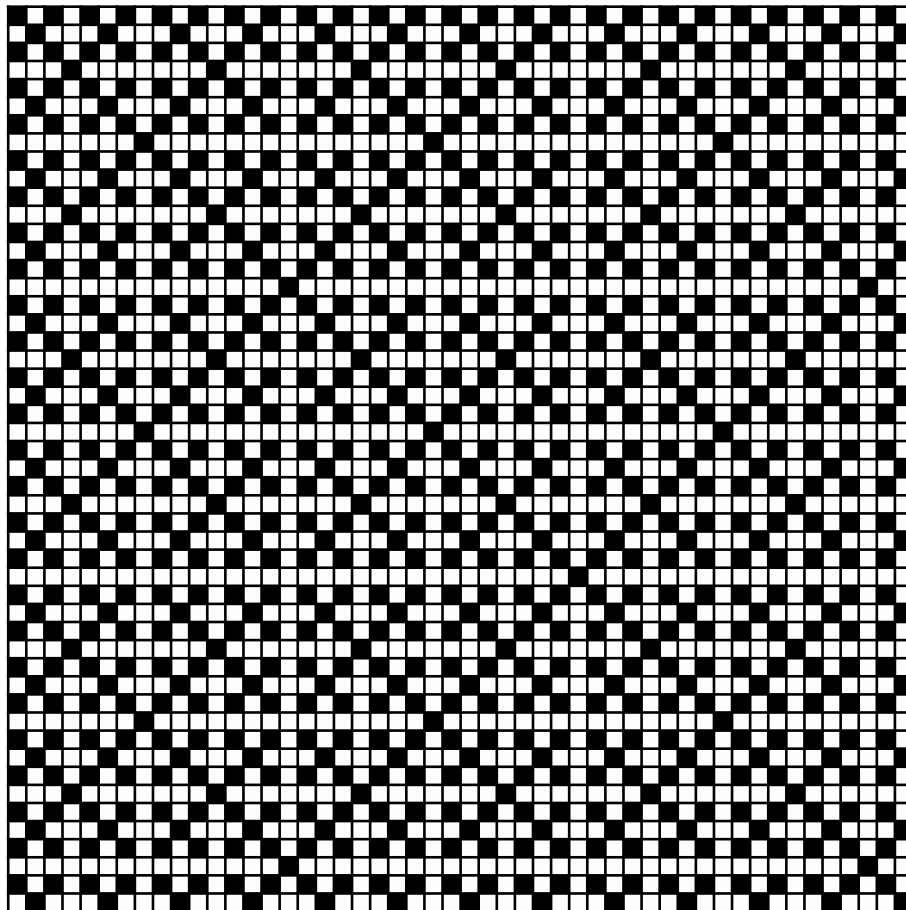
```
rinf[{1, 1}] := 0
rinf[{a_, b_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a},
  H1 = Table[d[rinf[{a1, b0}], rinf[{a0 - a1, b0}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[d[rinf[{a0, b1}], rinf[{a0, b0 - b1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  rinf[{a0, b0}] = 1 + lego[unio]
]
```

Az R_∞^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[rinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Evaluate[Table[rinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}]],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	1	2	5	5	9	10	13	13	17	18
3	2	5	8	11	14	17	20	23	26	29
4	3	5	11	14	19	21	27	29	35	37
5	4	9	14	19	24	29	34	39	44	49
6	5	10	17	21	29	34	41	45	53	58
7	6	13	20	27	34	41	48	55	62	69
8	7	13	23	29	39	45	55	62	71	77
9	8	17	26	35	44	53	62	71	80	89
10	9	18	29	37	49	58	69	77	89	98

12. táblázat

12. ábra

Az R_r^+ függvény bármely $r \leq \infty$ esetén:

```

rr[{a_, b_, 1} /; a == b] := rr[{a, b, 1}] = 2 a - 2
rr[{a_, b_, 1} /; a < b] := rr[{a, b, 1}] = 2 a - 1
rr[{a_, b_, 1}] := rr[{a, b, 1}] = 2 b - 1
rr[{1, 1, r_}] := 0
rr[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[d[rr[{a1, b0, r0}], rr[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[d[rr[{a0, b1, r0}], rr[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  rr[{a0, b0, r0}] = 1 + lego[unio]
]

```

Az R_2^+ függvény értékeinek táblázata és a játék jó állásainak táblázata (13. ábra):

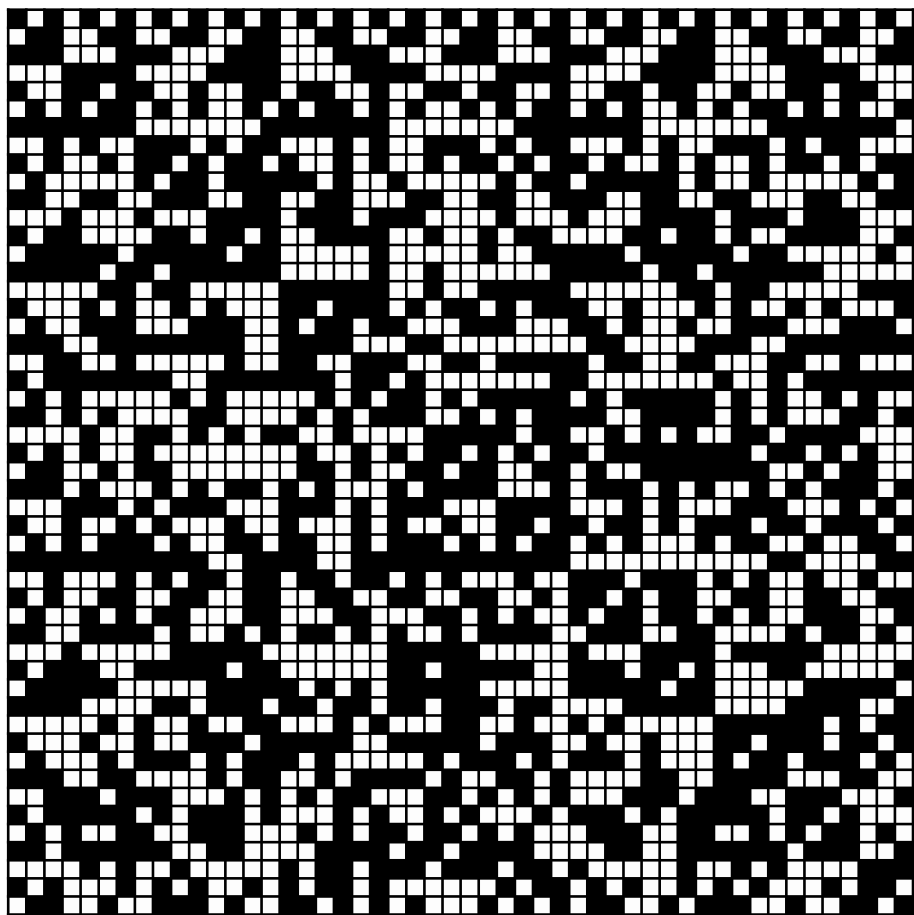
```

Table[rr[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Evaluate[Table[rr[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}]],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	1	2	4	5	7	8	10	11	13	14
3	2	4	6	7	9	11	12	14	16	17
4	3	5	7	8	10	12	14	15	17	19
5	4	7	9	10	12	13	16	18	19	21
6	5	8	11	12	13	16	18	19	22	23
7	6	10	12	14	16	18	20	19	23	25
8	7	11	14	15	18	19	19	24	26	28
9	8	13	16	17	19	22	23	26	28	25
10	9	14	17	19	21	23	25	28	25	32

13. táblázat

13. ábra

G. LEGO ∇

Definiáljuk a ∇ műveletet:

```
h[x_, y_] :=  
Piecewise[  
  {{0, x == 0 || y == 0},  
   {1, ((x == 1 && x != 0) || (y == 1 && y != 0))},  
   {x + y - 2, Mod[x, 2] Mod[y, 2] == 0},  
   {x + y - 3, Mod[x, 2] Mod[y, 2] == 1}  
}]
```

A (4.7) képlet által definiált R_r^+ függvény $r = \infty$ esetén:

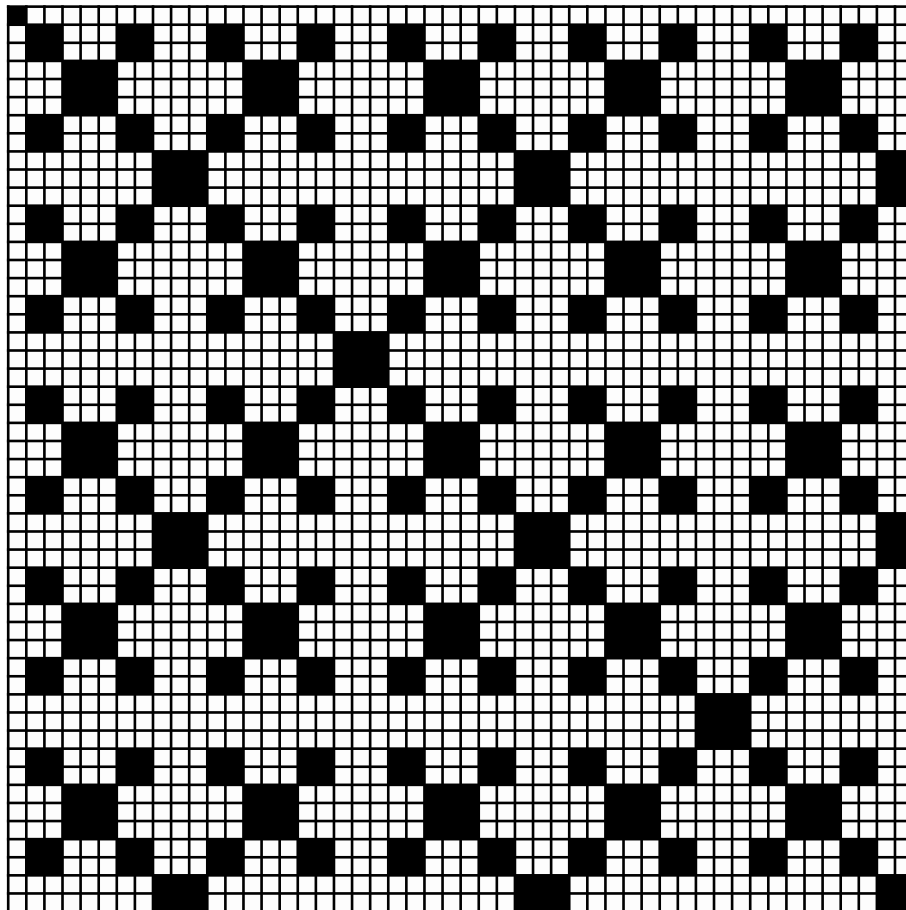
```
rrinf[{1, 1}] := 0  
rrinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a},  
  H1 = Table[h[rrinf[{a1, b0}], rrinf[{a0 - a1, b0}]], {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[h[rrinf[{a0, b1}], rrinf[{a0, b0 - b1}]], {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  rrinf[{a0, b0}] = 1 + lego[unio]  
]
```

Az R_∞^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[rrinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Evaluate[Table[rrinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}]],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	3	3	3	4	4	5	5
3	1	2	2	3	3	3	4	4	5	5
4	1	3	3	4	4	6	7	7	7	7
5	1	3	3	4	4	6	7	7	7	7
6	1	3	3	6	6	8	7	7	11	11
7	1	4	4	7	7	7	10	12	13	13
8	1	4	4	7	7	7	12	12	15	15
9	1	5	5	7	7	11	13	15	16	18
10	1	5	5	7	7	11	13	15	18	18

14. táblázat

14. ábra

Az R_r^+ függvény bármely $r \leq \infty$ esetén:

```

rr[{a_, b_, 1} /; a == b] := rr[{a, b, 1}] = 2 a - 2
rr[{a_, b_, 1} /; a < b] := rr[{a, b, 1}] = 2 a - 1
rr[{a_, b_, 1}] := rr[{a, b, 1}] = 2 b - 1
rr[{1, 1, r_}] := 0
rr[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[h[rr[{a1, b0, r0}], rr[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[h[rr[{a0, b1, r0}], rr[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  rr[{a0, b0, r0}] = 1 + lego[unio]
]

```

Az R_2^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

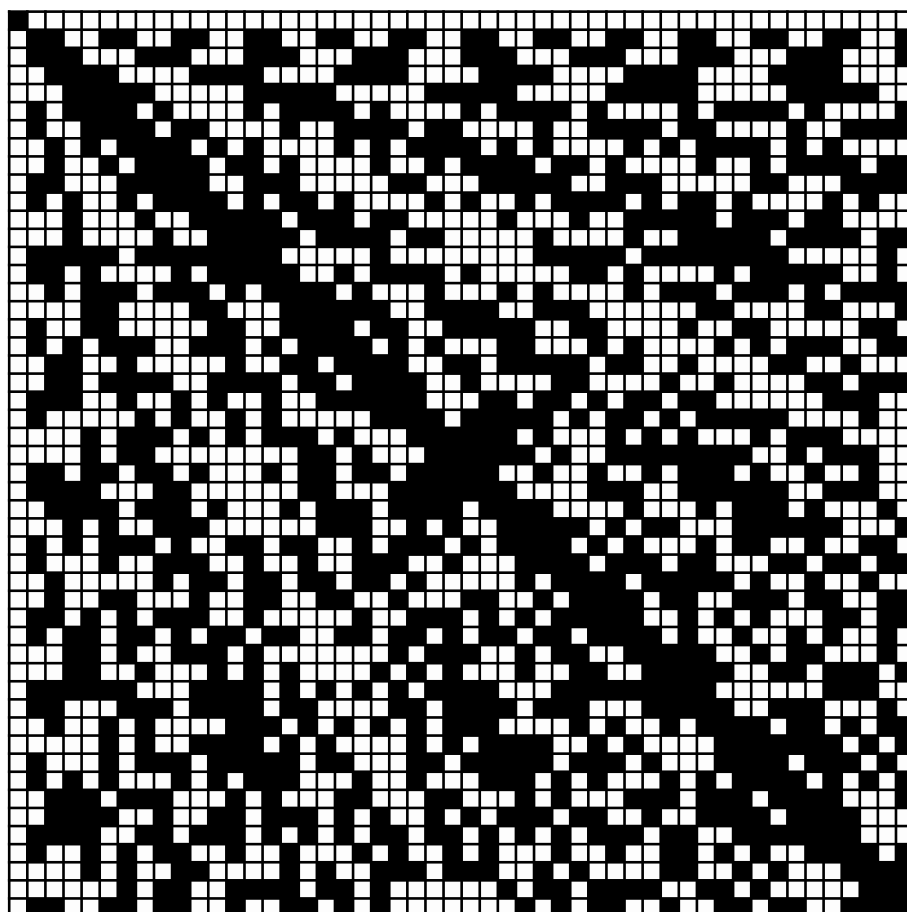
```

Table[rr[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Evaluate[Table[rr[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}]],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 0, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	2	2	3	3	4	4	5	5	6
3	1	2	2	4	5	5	7	8	8	10
4	1	3	4	4	6	8	9	9	11	13
5	1	3	5	6	6	8	10	12	13	13
6	1	4	5	8	8	10	12	13	16	17
7	1	4	7	9	10	12	12	14	15	18
8	1	5	8	9	12	13	14	16	18	20
9	1	5	8	11	13	16	15	18	20	22
10	1	6	10	13	13	17	18	20	22	22

15. táblázat

15. ábra

H. Betli LEGO $\oplus$

A (4.8) képlet alapján az F_r^- függvény $r = \infty$ esetén:

```
fminf[{1, 1}] := Null
fminf[{1, 2}] := 0
fminf[{1, 3}] := 0
fminf[{2, 1}] := 0
fminf[{3, 1}] := 0
fminf[{a_, b_} /; a == 1] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fminf[{a1, b0}], fminf[{a0 - a1, b0}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fminf[{a0, b1}], fminf[{a0, b0 - b1}]],
    {b1, 2, b0 - 2, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fminf[{a0, b0}] = mex[unio]
]
fminf[{a_, b_} /; b == 1] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fminf[{a1, b0}], fminf[{a0 - a1, b0}]],
    {a1, 2, a0 - 2, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fminf[{a0, b1}], fminf[{a0, b0 - b1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fminf[{a0, b0}] = mex[unio]
]
fminf[{a_, b_}] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fminf[{a1, b0}], fminf[{a0 - a1, b0}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fminf[{a0, b1}], fminf[{a0, b0 - b1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fminf[{a0, b0}] = mex[unio]
]
```

Az R_∞^+ függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

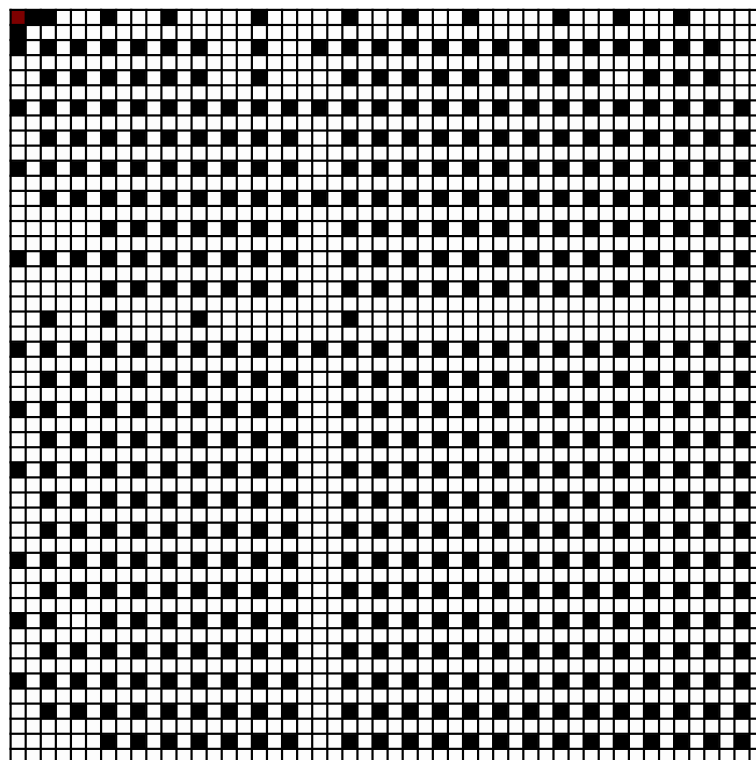
```

Table[fminf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[fminf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,
Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Null	0	0	1	1	2	0	3	1	1
2	0	1	2	1	2	1	2	1	2	1
3	0	2	0	1	0	1	0	1	0	1
4	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1
5	1	2	0	2	0	2	0	3	0	2
6	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1
7	0	2	0	1	0	1	0	1	0	1
8	3	1	1	1	3	1	1	1	3	1
9	1	2	0	2	0	2	0	3	0	2
10	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1

16. táblázat

16. ábra

Az F_r^+ függvény bármely $2 \leq r \leq \infty$ esetén:

```

fm[{a_, b_, 0}] := Null
fm[{1, 1, r_}] := Null
fm[{a_, b_, 1} /; a > 1 || b > 1] := 0
fm[{1, 2, r_} /; r > 1] := 0
fm[{1, 3, r_} /; r > 1] := 0
fm[{2, 1, r_} /; r > 1] := 0
fm[{3, 1, r_} /; r > 1] := 0
fm[{a_, b_, r_} /; a == 1] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fm[{a1, b0, r0}], fm[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fm[{a0, b1, r0}], fm[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 2, b0 - 2, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fm[{a0, b0, r0}] = mex[unio]
]
fm[{a_, b_, r_} /; b == 1] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fm[{a1, b0, r0}], fm[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 2, a0 - 2, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fm[{a0, b1, r0}], fm[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fm[{a0, b0, r0}] = mex[unio]
]
fm[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {a0 = a, b0 = b, r0 = r, H1, H2, a1, b1, unio},
  H1 = Table[BitXor[fm[{a1, b0, r0}], fm[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[BitXor[fm[{a0, b1, r0}], fm[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  fm[{a0, b0, r0}] = mex[unio]
]

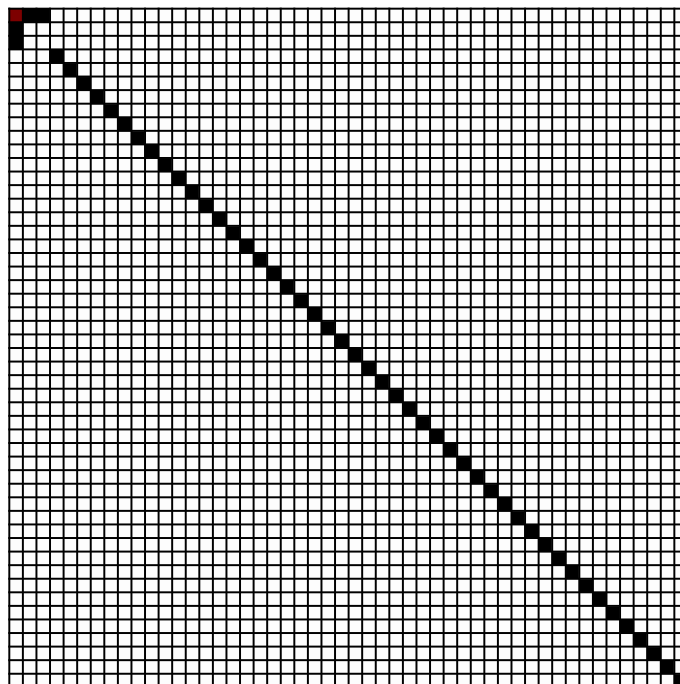
```

Az F_2^+ függvény értékeinek és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[f[{{a, b, 3}}, {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[f[{{a, b, 3}}, {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
ColorFunction -> (If[# == 0, Black, White] &), ColorFunctionScaling -> False,
Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Null	0	0	1	1	2	2	3	3	4
2	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	0	2	1	4	3	6	5	8	7	10
4	1	3	4	0	2	7	8	5	6	11
5	1	4	3	2	0	8	7	6	5	12
6	2	5	6	7	8	0	1	4	9	3
7	2	6	5	8	7	1	0	9	4	13
8	3	7	8	5	6	4	9	0	1	2
9	3	8	7	6	5	9	4	1	0	14
10	4	9	10	11	12	3	13	2	14	0

17. táblázat

17. ábra

I. Betli LEGO $\wedge$

Definiáljuk a loge műveletet:

```
loge[list_] :=  
Module[{list0 = list, l},  
  l = Select[list0, OddQ];  
  If[Length[l] == 0, Max[list0], Min[l]]  
]
```

A (4.9) képlet alapján az R_r^- függvény $r = \infty$ esetén:

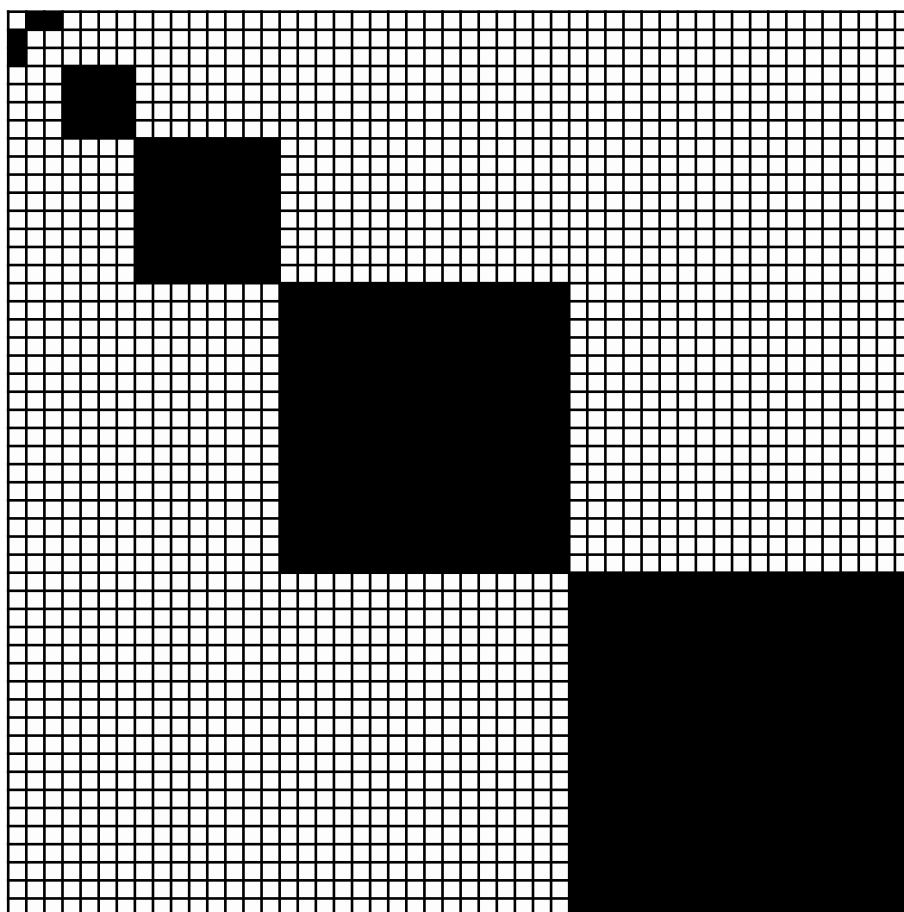
```
brinf[{1, 1}] := 0  
brinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a},  
  H1 = Table[Min[brinf[{a1, b0}], brinf[{a0 - a1, b0}]],  
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[Min[brinf[{a0, b1}], brinf[{a0, b0 - b1}]],  
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  brinf[{a0, b0}] = 1 + loge[unio]  
]
```

Az R_∞^- függvény értékeinek táblázata és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[brinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[brinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	2	2	2	2	2	2	2
2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4
5	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4
6	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4
7	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4
8	2	2	2	4	4	4	4	5	5	5
9	2	2	2	4	4	4	4	5	5	5
10	2	2	2	4	4	4	4	5	5	5

18. táblázat

18. ábra

Az R_r^- függvény minden $r \leq \infty$ esetén:

```

br[{1, 1, r_}] := 0
br[{2, 2, 1}] := 2
br[{a_, b_, 1} /; a == b && a ≥ 3] := br[{a, b, 1}] = 2 a - 3
br[{a_, b_, 1} /; a < b && (a ≥ 2 && b ≥ 2)] := br[{a, b, 1}] = 2 a - 2
br[{1, 2, 1}] := 1
br[{a_, b_, 1} /; a < b && (a == 1 && b ≥ 3)] := br[{a, b, 1}] = 2 a
br[{a_, b_, 1} /; a ≥ 2 && b ≥ 2] := br[{a, b, 1}] = 2 b - 2
br[{2, 1, 1}] := 1
br[{a_, b_, 1} /; a > 2 && b == 1] := br[{a, b, 1}] = 2 b
br[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[Min[br[{a1, b0, r0}], br[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[Min[br[{a0, b1, r0}], br[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  br[{a0, b0, r0}] = 1 + loge[unio]
]

```

Az R_2^- függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

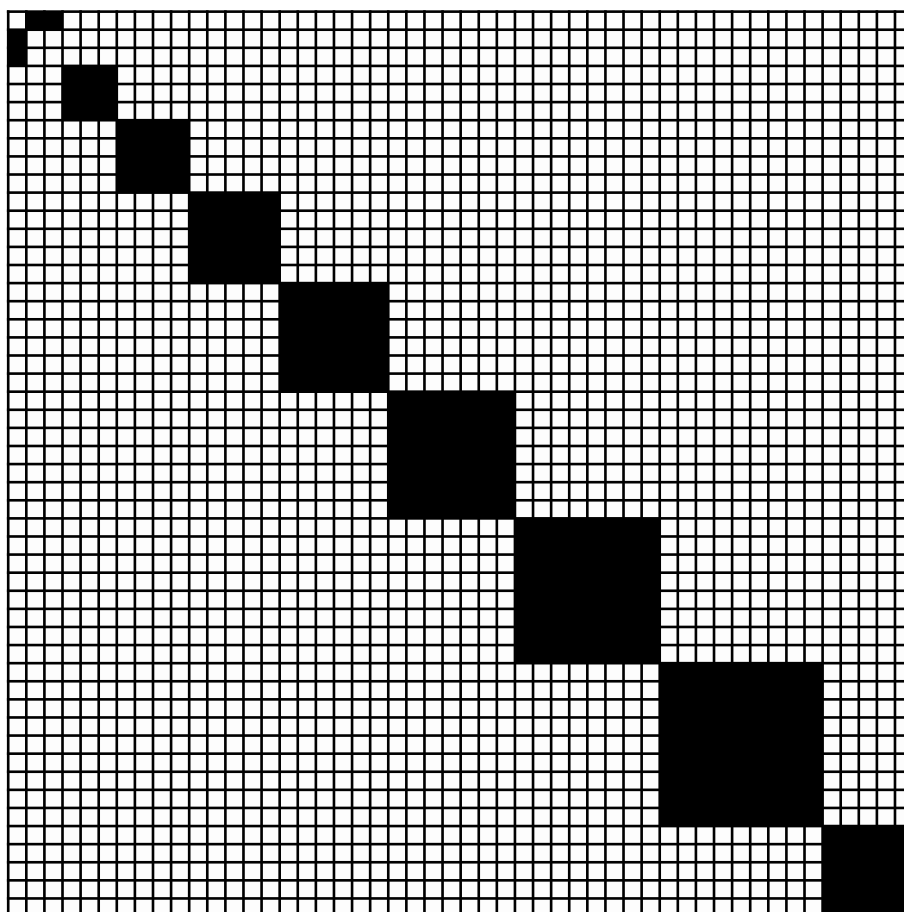
```

Table[br[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[br[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	2	2	2	2	2	2	2
2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4
5	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4
6	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4
7	2	2	2	4	4	4	5	5	5	5
8	2	2	2	4	4	4	5	5	5	5
9	2	2	2	4	4	4	5	5	5	5
10	2	2	2	4	4	4	5	5	5	5

19. táblázat

19. ábra

J. Betli LEGO Δ

Definiáljuk a gole műveletet:

```
gole[list_] :=  
Module[{list0 = list, l},  
  l = Select[list0, OddQ];  
  If[Length[l] == 0, Min[list0], Max[l]]  
]
```

A (4.10) képlet alapján az S_r^- függvény $r = \infty$ esetén:

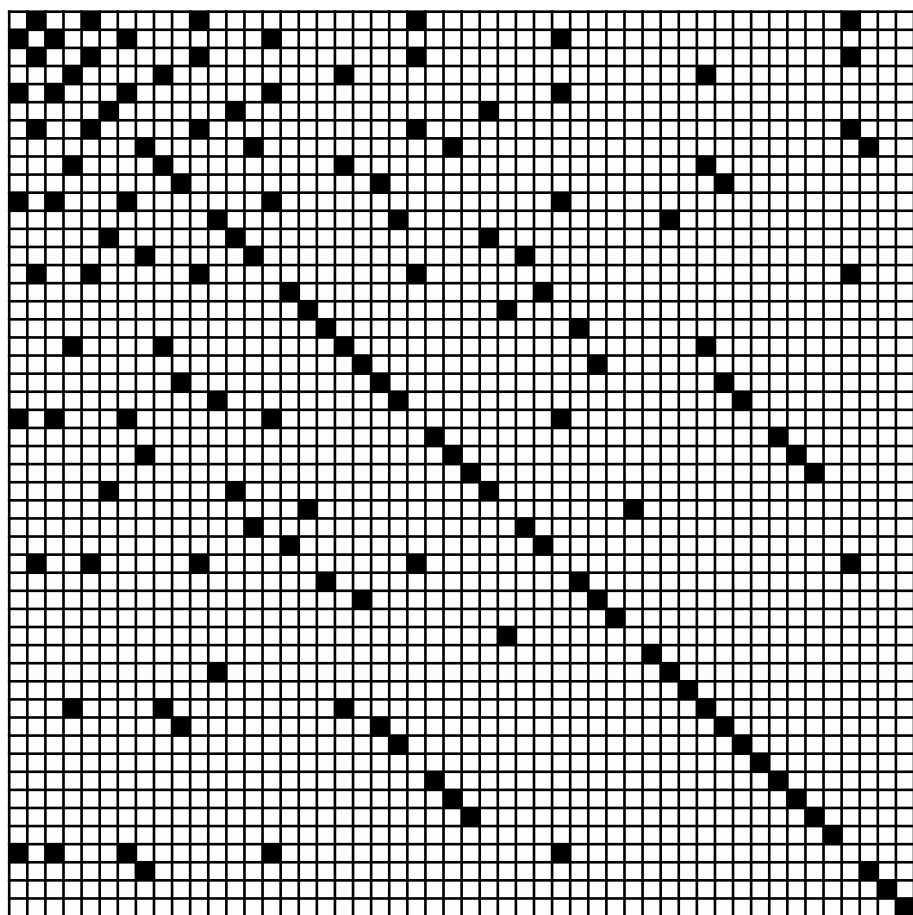
```
bsinf[{1, 1}] := 0  
bsinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a},  
  H1 = Table[Max[bsinf[{a1, b0}], bsinf[{a0 - a1, b0}]],  
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];  
  H2 = Table[Max[bsinf[{a0, b1}], bsinf[{a0, b0 - b1}]],  
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];  
  unio = Join[H1, H2];  
  bsinf[{a0, b0}] = 1 + gole[unio]  
]
```

Az S_∞^- függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[bsinf[{a, b}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[bsinf[{a, b}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4
2	1	2	3	4	4	4	5	6	6	6
3	2	3	4	4	5	6	6	6	6	6
4	2	4	4	5	6	6	6	6	7	8
5	3	4	5	6	6	6	7	8	8	8
6	4	4	6	6	6	7	8	8	8	8
7	4	5	6	6	7	8	8	8	8	8
8	4	6	6	6	8	8	8	7	8	8
9	4	6	6	7	8	8	8	8	9	10
10	4	6	6	8	8	8	8	8	10	9

20. táblázat

20. ábra

Az S_r^- függvény minden $r \leq \infty$ esetén

```

bs[{1, 1, r_}] := 0
bs[{2, 2, 1}] := 2
bs[{a_, b_, 1} /; a == b] := bs[{a, b, 1}] = 3
bs[{1, 2, 1}] := 1
bs[{a_, b_, 1} /; a < b && a == 1] := bs[{a, b, 1}] = 2
bs[{a_, b_, 1} /; a < b && a == 2] := bs[{a, b, 1}] = 2
bs[{a_, b_, 1} /; a < b && b ≥ 3] := bs[{a, b, 1}] = 4
bs[{2, 1, 1}] := 1
bs[{a_, b_, 1} /; b == 1] := bs[{a, b, 1}] = 2
bs[{a_, b_, 1} /; b == 2] := bs[{a, b, 1}] = 2
bs[{a_, b_, 1} /; a ≥ 3] := bs[{a, b, 1}] = 4
bs[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[Max[bs[{a1, b0, r0}], bs[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[Max[bs[{a0, b1, r0}], bs[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  bs[{a0, b0, r0}] = 1 + gole[unio]
]

```

Az S_2^- függvény értékeinek táblázata és a játék jó állásainak táblázata:

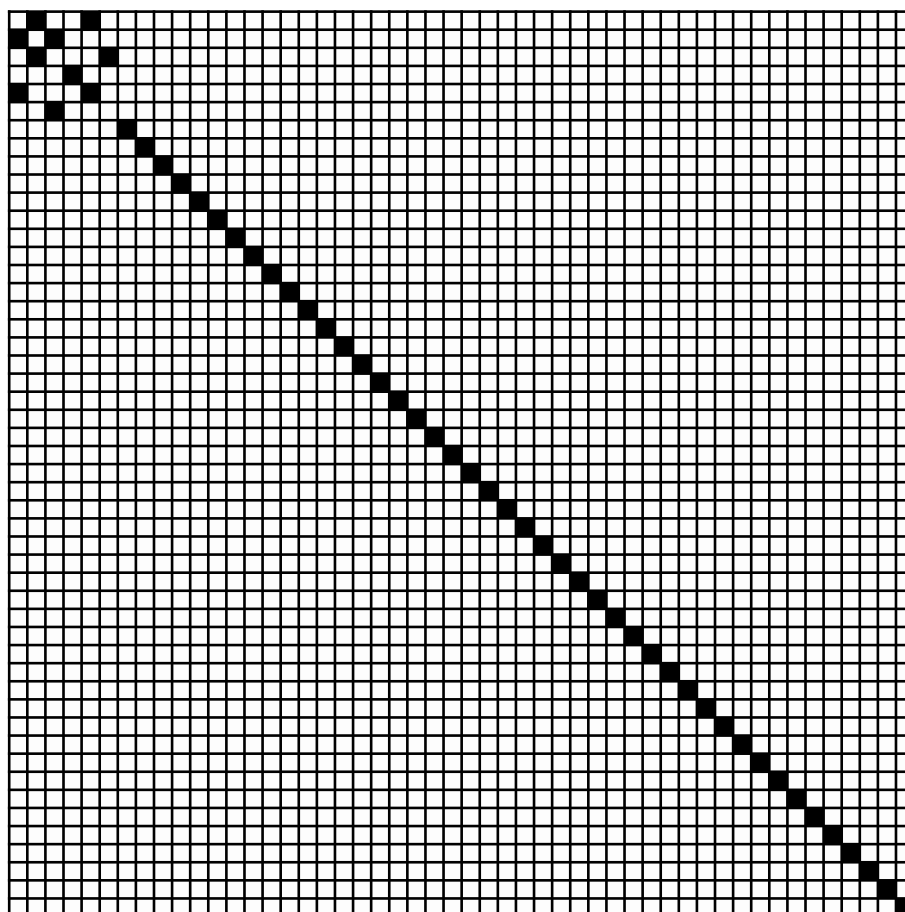
```

Table[bs[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[bs[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	2	3	4	4	4	4	4
2	1	2	3	4	4	4	4	4	4	4
3	2	3	4	4	4	5	6	6	6	6
4	2	4	4	5	6	6	6	6	6	6
5	3	4	4	6	5	6	6	6	6	6
6	4	4	5	6	6	6	6	6	6	6
7	4	4	6	6	6	6	5	6	6	6
8	4	4	6	6	6	6	6	5	6	6
9	4	4	6	6	6	6	6	6	5	6
10	4	4	6	6	6	6	6	6	6	5

21. táblázat

21. ábra

K. Betli LEGO ∇

Definiáljuk a ∇ műveletet:

```
bh[x_, y_] :=  
Piecewise[  
  {{0, x == 0 || y == 0},  
  {x + y - 1, Mod[x, 2] + Mod[y, 2] ≥ 1},  
  {x + y - 2, Mod[x, 2] + Mod[y, 2] == 0}  
}]
```

A (4.11) képlet alapján az R_r^- függvény $r = \infty$ esetén:

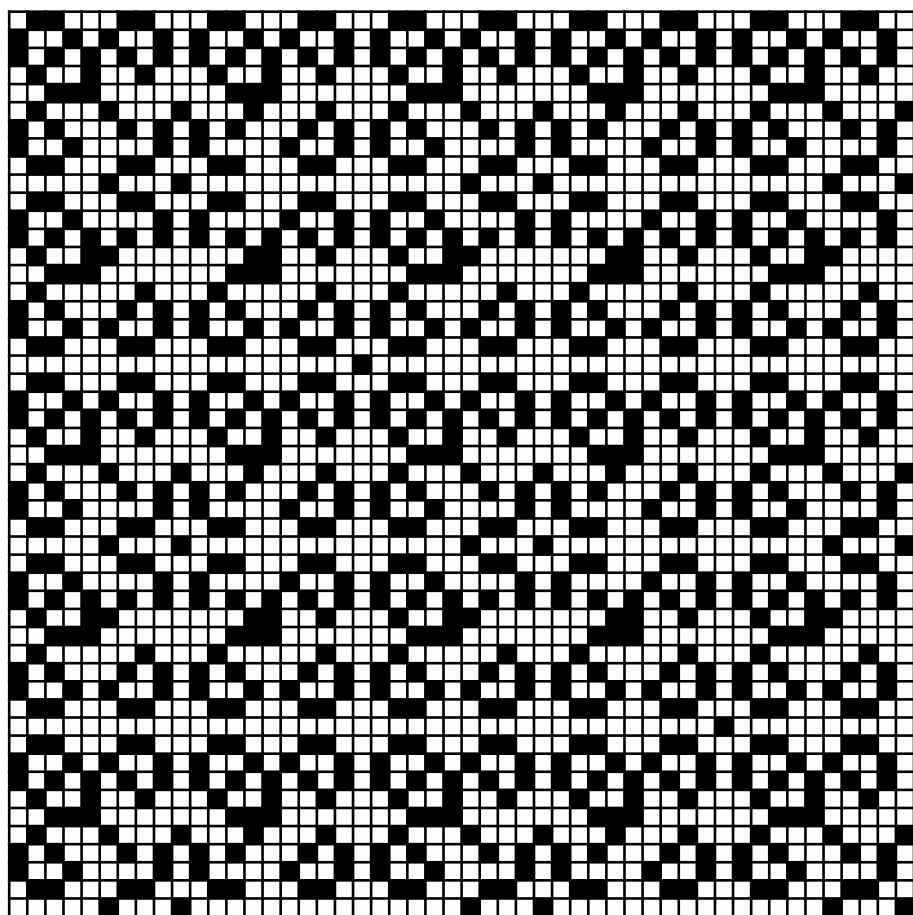
```
brrinf[{1, 1}] := 0  
brrinf[{a_, b_}] :=  
Module[  
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a},  
  H1 = Table[bh[brrinf[{a1, b0}], brrinf[{a0 - a1, b0}],  
    {a1, 1, a0 - 1, 1};  
  H2 = Table[bh[brrinf[{a0, b1}], brrinf[{a0, b0 - b1}],  
    {b1, 1, b0 - 1, 1};  
  unio = Join[H1, H2];  
  brrinf[{a0, b0}] = 1 + loge[unio]  
]
```

Az R_∞^- függvény értékeinek táblázata, és a játék jó állásainak táblázata:

```
Table[brr[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1} // MatrixForm  
ArrayPlot[Table[brr[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],  
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),  
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]
```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	2	2	2	3	3	4	4
2	1	2	2	3	4	5	6	6	7	8
3	1	2	3	4	5	6	9	8	11	10
4	2	3	4	6	7	10	10	13	14	14
5	2	4	5	7	9	10	12	14	16	18
6	2	5	6	10	10	15	18	20	22	25
7	3	6	9	10	12	18	21	24	27	30
8	3	6	8	13	14	20	24	26	31	34
9	4	7	11	14	16	22	27	31	34	38
10	4	8	10	14	18	25	30	34	38	41

22. táblázat

22. ábra

A játék R_r^- függvénye bármely $r \leq \infty$ esetén

```

brr[{1, 1, r_}] := 0
brr[{2, 2, 1}] := 2
brr[{a_, b_, 1} /; a == b && a ≥ 3] := brr[{a, b, 1}] = 2 a - 3
brr[{a_, b_, 1} /; a < b && (a ≥ 2 && b ≥ 2)] := brr[{a, b, 1}] = 2 a - 2
brr[{1, 2, 1}] := 1
brr[{a_, b_, 1} /; a < b && (a == 1 && b ≥ 3)] := brr[{a, b, 1}] = 2 a
brr[{a_, b_, 1} /; a ≥ 2 && b ≥ 2] := brr[{a, b, 1}] = 2 b - 2
brr[{2, 1, 1}] := 1
brr[{a_, b_, 1} /; a > 2 && b == 1] := brr[{a, b, 1}] = 2 b
brr[{a_, b_, r_}] :=
Module[
  {H1, H2, unio, a1, b1, b0 = b, a0 = a, r0 = r},
  H1 = Table[bh[brr[{a1, b0, r0}], brr[{a0 - a1, b0, r0 - 1}]],
    {a1, 1, a0 - 1, 1}];
  H2 = Table[bh[brr[{a0, b1, r0}], brr[{a0, b0 - b1, r0 - 1}]],
    {b1, 1, b0 - 1, 1}];
  unio = Join[H1, H2];
  brr[{a0, b0, r0}] = 1 + loge[unio]
]

```

Az R_2^- függvény értékeinek táblázata és a játék jó állásainak táblázata:

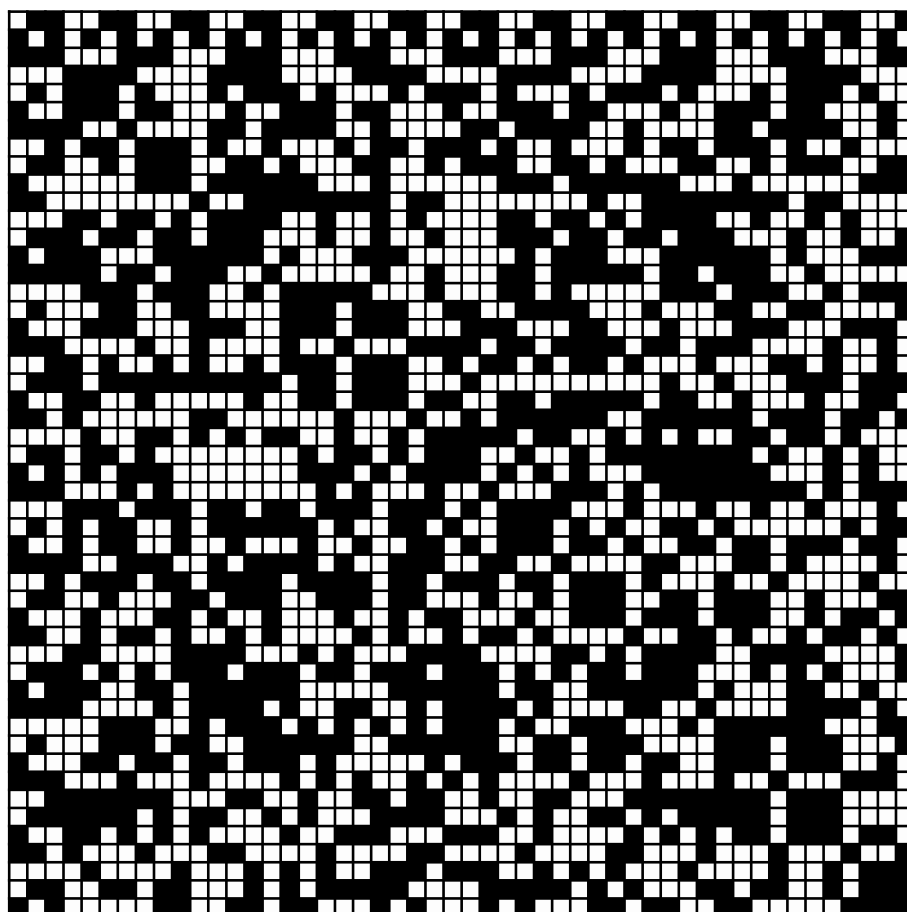
```

Table[brr[{a, b, 2}], {a, 1, 10, 1}, {b, 1, 10, 1}] // MatrixForm
ArrayPlot[Table[brr[{a, b, 2}], {a, 1, 50, 1}, {b, 1, 50, 1}],
  ColorFunction -> (If[Mod[#, 2] == 1, Black, White] &),
  ColorFunctionScaling -> False, Mesh -> All, MeshStyle -> Black]

```

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	1	2	2	1	1	2	2	1
2	1	2	3	4	3	4	3	4	3	4
3	1	3	3	4	6	6	3	3	3	6
4	2	4	4	5	5	5	5	10	10	10
5	2	3	6	5	7	7	10	5	12	14
6	1	4	6	5	7	7	10	7	7	14
7	1	3	3	5	10	10	9	12	14	14
8	2	4	3	10	5	7	12	9	9	11
9	2	3	3	10	12	7	14	9	11	11
10	1	4	6	10	14	14	14	11	11	13

23. táblázat

23. ábra

Hivatkozások

- [1] Elwyn R. Berlekamp, John H. Conway, Richard K. Guy: *Winning Ways for Your Mathematical Plays*. A K Peters, 2001
- [2] John. H. Conway: *On Numbers and Games*, Academic Press, 1979
- [3] Csákány Béla: *Diszkrét matematikai játékok*, Polygon, 2005
- [4] Hégely Éva: *Kombinatorikai játékok vizsgálata a Kalmár–Steinhaus-függvény segítségével*, Matematika BSc szakdolgozat, Szegedi Tudományegyetem, 2014

Nyilatkozat

Alulírott Hégely Éva kijelentem, hogy a szakdolgozatban foglaltak a saját munkám eredményei, és csak a hivatkozott forrásokat (szakirodalom, eszközök, stb.) használtam fel. Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat a Szegedi Tudományegyetem könyvtárában a kölcsönözhető könyvek között helyezik el, és az interneten is nyilvánosságra hozhatják.

Szeged, 2017. május 19.

Hégely Éva
Matematika MSc hallgató